

III. "A rendészet jogi, kriminológiai, kriminalisztikai és társadalomtudományi aspektusai" kutatási terüle

Tartalomjegyzék

Az időskor viktimológiája.....	3
A forenzikus tudományok szerepe a nyomozásban.....	4
Kiszolgáltatót áldozatok szituáció-orientált rendészeti kezelése	5
Fejezetek a kritikai kriminológia eredményeiből	7
A jelképek és a közrendvédelem	9
Kisebbségi kérdés rendészeti vonatkozásai Magyarországon	10
A magyar szélsőjobboldal és a rendvédelem a 20-21. században.....	12
A büntetőjogi kodifikáció aktuális kérdései, az egyes jogintézmények fejlődési irányai	14
Büntető ügyek az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában	16
Egészség és hatékonyság a rend szolgálatában: avagy a segítő szakmák helye és szerepe a rendvédelemben	18
Nemzetközi kutatások kötelező elemei és lehetséges problémái. Tervezés, megvalósítás, koordináció, disszemináció, evaluáció.	20
Agresszió: neurobiológiától a bűnüldözésig	22
A fokozott és extrém stresszterhelésekkel járó rendvédelmi tevékenységek pszichológiai és biológiai folyamatainak rendszerszemléletű modellezése, mérési, elemzési módszerei	23
Mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás	25
Drogpolitikai dilemmák – rendészeti csapdák	27
A prostitúció rendészetének korlátai	29
A rendészeti működés hatékonyságának korlátai	31
A gyermekvédő rendőrség – utópia vagy szükségszerűség	33
A forenzikus medicina és a kriminalisztika kapcsolódási pontjai	34
Kutatásmódszertan különös tekintettel a levéltárakban, a múzeumokban és a könyvtárakban végzendő tudományos kutatáshoz	36
Az informatikai bűnözés kihívásai. Kiberbiztonság és kibervédelem, rendészet és állampolgári jogok a kibertérben	38
A pénzmosás és a szervezett bűnözés.....	41
A fogsághelyzeti és a hivatás-kötöttségekből eredő prizonizáció jelensége, következményei, mérése és megelőzési módszerei	44
A bűnöző élete. A kriminális karrier kezdetétől a végéig	47
Rendészeti angol szaknyelv	50

Tantárgyi leírás

Rendészet a biztonságvédelem rendszerében.....	52
A modern technológiák jogi kihívásai	54
Nemek, szexualitás és devianciák.....	56
A bűnügyi célú titkos felderítés története és új irányai	57
Kábítószer kriminalitás és annak társadalmi vonatkozásai	59
A prostitúció társadalmi kontrollja	61
A tudatelméleti diszfunkciók szerepe az antiszociális viselkedésben	63
A rendőrség teljesítmény- és hatékonyság-mérésének keretei és a mérés indikátorai	65
A rendészet személyzete	68

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Az időskor viktimológiája

A tantárgy oktatója:

Prof. Dr. Sárkány István PhD., professor emeritus, ny. r. vőrgy.

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0001

Kredit: 1

Rövid tárgyleírás:

A kriminológián belül elsősorban az elkövetői oldalon tulajdonítottak az életkornak nagyobb jelentőséget a kutatók.

A sértetté válásnak és az életkornak a kapcsolata később került az érdeklődés középpontjába.

E felismeréssel párhuzamosan kapott jelentőséget a viktimizáció és az időskor konvergenciája, a kérdés mennyiségi és minőségi jellemzői, a demográfiai problémák meghatározó jelentősége, valamint az időskori sértetté válás okságának, megelőzésének kutatása, ezek összegzéseként az időskori viktimizációval kapcsolatos prognózis.

A tantárgy tematikája:

- A hazai bűnözés áttekintése (alaktani, oksági, megelőzési kérdések)
- Az időskori viktimizáció demográfiai kérdései
- A vagyon elleni bűnözés, mint az időskorúak elleni elkövetések tipikus megjelenése
- Az erőszakos bűnözés, mint az időskorúak elleni elkövetések másik tipikus megjelenése
- Az időskori viktimizáció alaktani, oksági és megelőzési kérdései
- Az időskori viktimizáció jövője
- Az időskorúak ellen leggyakrabban elkövetett bűncselekményi tényállások büntetőjogi ismertetése, elemzése

Irodalom:

- Korinek László: Félelem a bűnözéstől, Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1995., 224 p.
- Sneider Hans Joachim: A jelenkori viktimológiai gondolkodás súlypontjai és hiányosságai, Belügyi Szemle, 34. 1996. 10. sz., 93-110. p.
- Sárkány István: Az időskor viktimológiája, BM Kiadó, Budapest, 1999., 90 p.
- Barabás Andrea Tünde: Általános viktimológia, latencia, In: Irk Ferenc /szerk./ Áldozatok és vélemények, Országos Kriminológiai Intézet, 2004., 157-198. p.
- Barabás Andrea Tünde: Az áldozattá válás sajátosságai Magyarország egyes régióiban, In: Irk Ferenc /szerk./ Kriminológiai tanulmányok 42. kötet, 2005. 68-91. p.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A forenzikus tudományok szerepe a nyomozásban

A tantárgy oktatója:

Dr. Balláné Prof. Dr.Füszter Erzsébet PhD., professor emerita, ny. egyetemi tanár, ny. r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0002

Kredit: 1

Rövid tárgyleírás:

A cél: megismertetni a hallgatót a forenzikus tudományok rendszerével, kialakulásának történetével és a nyomozásban betöltött szerepükkel.

A kurzus során fontos szerepet kap az azonosítás kérdése, valamint az azonosíthatóság lehetősége a kriminalisztikában, mint a forenzikus tudományok alkalmazhatóságának egyik igen fontos elméleti alapja.

Az oktatás részét képezi a magyarországi igazságügyi rendszer működése, az egyes szakértői területek konkrét vizsgálati lehetőségei, a szakértő kirendelését megelőző feladatok, és az egyes szakértőknek felelhető legfontosabb kérdések köre.

A kurzus a szakértői vélemények lehetséges megállapításainak értelmezésével és a felderítésben, valamint a bizonyításban történő felhasználhatóságának jelentőségével zárul.

A tantárgy tematikája:

- A forenzikus tudományok fogalma, kialakulásának története.
- Az azonosítás és az azonosíthatóság kérdése a kriminalisztikában.
- A magyarországi igazságügyi szakértői rendszer felépítése és működése.
- Az egyes igazságügyi szakértői területek ismertetése. A szakértő kirendelését megelőző hatósági feladatok.
- A szakértő kirendelése, az egyes szakértőknek feltehető kérdések köre.
- A szakértői vélemények lehetséges megállapításai, és felhasználásuk a felderítésben és a nyomozásban.
- Intézetlátogatás: a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet munkájának megtekintése.

Irodalom:

- Saferstein R.: Criminalistics, an Introduction to Forensic science, Pearson Prentice Hall, New Jersey, 2007.
- 2005. évi XLVII. törvény az igazságügyi szakértői tevékenységről.
- Balláné, Lakatos: A kriminalisztika egyes elméleti kérdései, NKE, Budapest, 2012.
- 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet az igazságügyi szakértői működésről.
- Fisher, Barry A. J.: Introduction to Criminalistics – The Foundation of Forensic Science, Elsevier, 2009.
- Balláné: Tudomány a nyomozás szolgálatában, in: Ruzsonyi szerk.: Tendenciák és alapvetések a bűnügyi tudományok köréből, NKE Rendészettudományi Kar Budapest, 2014., pp. 357-391.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Kiszolgáltatott áldozatok szituáció-orientált rendészeti kezelése

A tantárgy oktatója:

Prof. Dr. Barabás Andrea Tünde CSc., egyetemi tanár

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0003

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A külföldön rendszeresen, hazánkban alkalmanként zajló országos áldozatvizsgálatok eredményei szerint a viktimizáció kockázata bűncselekmény-típusonként eltérő, és nemkívánatos szintje szorosan kapcsolódik a globalizáció, az urbanizáció, ill. a népesedési folyamatok során felmerülő problémákhoz. A tantárgy oktatása során a hallgatók megismerkedhetnek az áldozattá válással, valamint az egyes, különösen sérülékeny áldozatok viktimizációjához vezető elméletekkel. Képet kapnak az áldozattá válásukhoz vezető folyamatokról, szituációkról, ill. a kezelésük során alkalmazandó speciális igényekről, módszerekről. Ilyen csoportok például a gyerekek, idősek, mentális, ill. fizikai sérültek, és a külföldiek közül leginkább az illegális migránsok. A hallgatók megismerik a velük foglalkozó civil szervezetekkel, szakemberekkel. Feltárják azokat a jellemző szituációkat, ahol a hatóságok megfelelnek ezekről az áldozatokról, vagy egyáltalán nem is jut tudomásukra a bűncselekmény, mert a sértettek nem tudják érdekeiket másokhoz hasonlóan védeni, vagy egyáltalán jelenlétüket a hatóságok tudomására hozni. A hallgatók terepmunka során megismerhetnek speciális szituációkat a családon belül, balesetek alkalmával, katasztrófák, bűncselekmények felderítése és a nyomozati cselekmények során. A tantárgy keretében a hallgatók elsajátítják azokat a módszereket, amelyek a felderítést, ill. a méltányos kezelést, a helyzeti specifikumra tekintettel teszik lehetővé.

A tantárgy tematikája:

- Az áldozattá válás vizsgálati módszerei
- A sérülékeny csoportok beazonosítása
- Szituáció –adekvát reakciók a helyzetek kezelésében
- A rendészeti munka lehetőségei a segítségben
- Civilek és/vagy rendőrök?
- Média és rendvédelem
- Terepmunka - Esettanulmányok

Irodalom:

Kötelező:

- Áldozatok és vélemények I.-II. kötet (szerk.: dr. Irk Ferenc), OKRI, Budapest, 2004.
- Görgényi Ilona: A viktimológia alapkérdései, Osiris Kiadó, Budapest ISBN 963-389-170-1, pp. 1-289 dokumentum típusa: Könyv/Monográfia.
- Tóth Tihamér: A viktimológia ismeretelmélete.
<http://mek.niif.hu/04100/04169/html/index.htm>
- Áldozattá válás Magyarországon: a statisztika és az empirikus vizsgálatok valóságképe In: A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegeelőzés kézikönyve – II. (Szerk.: Borbíró, A. – Kiss, A. Velez, E. – Garami, L.) III. rész, 7. fejezet, 7.2. alfejezet, 39–53. o.

Ajánlott:

- Barabás Tünde: Az áldozattá válás sajátosságai Magyarország egyes régióiban In: Kriminológiai Tanulmányok 42. kötet (szerk. Irk Ferenc), OKRI, Budapest, 2005. 68-92. o.

Tantárgyi leírás

- Barabás Tünde – Irk Ferenc – Kovács Róbert: A bűnmegeelőzés, a bűnözéstől való félelem In: Félelem, bűnözés és bűnmegeelőzés Európa öt nagyvárosában (szerk. Irk Ferenc), OKRI, Budapest, 2005. 9-145. o.
- Barabás Tünde – Gyurkó Szilvia – Virág György: Halál egyenes adásban – a büntető igazságszołgálatás megjelenése a tömegkommunikációban. Egy kutatás margójára In: Both Emőke – Deres Petronella (szerk.): Kriminológiai Közlemények 64. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 2007. 127-154. o.
- Barabás Tünde: Az erőszakos bűncselekmények sértettjei (1995-2005) In: Kriminológiai Tanulmányok 45. kötet (szerk. Virág György), OKRI, Budapest, 2008. 43-72. o.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Fejezetek a kritikai kriminológia eredményeiből

A tantárgy oktatója:

Dr. Fliegauf Gergely PhD.

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0004

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

Az állam- és jogtudományon kívül is létezik kriminológia, sőt állíthatjuk, hogy a korszerű kriminológia többnyire társadalomtudomány. Ennek értelmében a tantárgy során megvizsgáljuk a kritikai kriminológia elsősorban brit forrású aspektusait.

Alapvető kritikai kriminológiai ismeretek szükségesek a büntető jellegű jogszabályok elméleti megalapozásához is, ami általában tudós személetű személyek feladata. A tananyag orientációs irányt mutat egy ilyen jellegű tevékenységhez is.

A bűnözésről alkotott társadalmi vélekedések nagymértékben befolyásolják a közgondolkodást, és fordítva: a közgondolkodás fontos része a bűnözéssel és a büntetéssel nézetek hangoztatása.

A tudományos gondolkodás ettől merőben eltér.

A témák azon nézőpontokat járják körbe, amelyek általában kívül esnek a közgondolkodáson.

A tantárgy tematikája:

- Tudományos előzmények a kritikai kriminológiai ismeretek megalapozásához (Nietzsche, Durkheim, J. Bentham, T. S. Kirkbride, Foucault, Deleuze, Goffman stb.) F. M. Thrasher gengelméte és annak felülvizsgálata Stanley Cohen tanai Richard Quinney tanai Jock Young tanai
- Az állami döntéshozatal és a kriminológia kapcsolata
- A bűnözés gazdasági aspektusai, szociális vagy jogalkotási lehetőségek
- Feminista kriminológia
- Az állam ismételt térhódítása és a kriminológia a 2007-es gazdasági válság után Jeff Ferrel kulturális kriminológiai nézetei

Irodalom:

- Szabó András (1978): Igazságosan vagy okosan?, Akadémiai Könyvkiadó.
- Nils Christie (1989): A fájdalom korlátai, Magvető Könyvkiadó.
- Kerecsi Klára (2009): A büntető igazságszolgáltatás és a kriminológia kapcsolata: „költészet” vagy „technika”? = Szabó Dénes 80 éves. Évtizedek a kriminológiában. Szerk.: Finszter Géza–Korinek László. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 2009. 88-98.
- Lévay Miklós (2009): Merre tart a kriminológia? = Írások Tauber István emlékére. Szerk.: Németh Zsolt. Budapest, ELTE Állam –és Jogtudományi Kar, Magyar Kriminológiai Társaság, Rendőrtiszti Főiskola, 2009. /Bibliotheca Iuridica, Libri Amicorum 35./ 11-19.
- Young, Jock (2002): Critical Criminology in the Twenty-First Century. Critique, Irony and the Always.
- Unfinished. In: Carrington, K. – Hogg, R. (szerk.) Critical Criminology. Issues Debates, Challenges, Cullompton, Willan.
- Sandra Walklate (2012.): Who is the victim of crime? Paying homage to the work of Richard Quinney, Crime Media Culture 8: 173.
- Vincenzo Ruggiero (2012): How public is public criminology?, Crime Media Culture 8: 151.
- Frances Heidensohn (2012): The future of feminist criminology, Crime Media Culture 8: 123.

Tantárgyi leírás

- Jeff Ferrell (1999): Cultural Criminology, Annual Review of Sociology, 25:395,418.
- Simon Hallsworth – John Lea (2012): Reconnecting the King with his head: The fall and resurrection of the state in criminological theory, Crime Media Culture 8: 185.
- Andrea Spindler – Martin Bouchard (2011): Structure or Behavior? Revisiting Gang Typologies, International Criminal Justice Review, 21: 263.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A jelképek és a közrendvédelem

A tantárgy oktatója:

Dr. Kozáry Andrea CSc., egyetemi tanár †

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0006

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A rendészeti tevékenység során nem egyszer merül fel annak a szükségessége, hogy eldöntsük, megsértették-e hazánk, vagy valamely más ország, nép, vallás, közösség, stb. jelképeit; egyes elkövetők nem hagytak-e maguk után olyan (betiltott, ellenséges, stb.) szervezetekre utaló nyomokat, amelyek feltárásával kilétük, politikai felfogásuk, felderítéséhez közelebb juthatunk.

Az oktatandó tárgy a címerek, zászlók, jelvények, jelképek területén való tájékozódáshoz szükséges alapvető ismeretanyag világába vezeti be a hallgatókat.

A tantárgy tematikája:

- A jelek megjelenési formái.
- A tulajdonjelektől és rovasjelektől a modern nemzeti és politikai szimbólumokig.
- A rendszerváltás időszakának politikai – közéleti szemiotikai jelenségei. Heraldikai alapismeretek.
- A királyi (állami), kommunális, egyházi címerek főbb jellegzetességei. Napjaink címerhasználatára.
- A zászlók kialakulása, használatuk az ókortól napjainkig.
- A magyar zászló és nemzeti színeink fejlődése.
- Az egyes országok, intézmények, testületek zászlainak egyedi sajátosságai.
- A Magyar Szent Korona kialakulásának problematikája.
- A világ különböző koronái és szimbolikájuk. Országos, testületi, egyedi jelentőségű szimbólumok.
- A totális rendszerek szimbólumhasználatának főbb jellegzetességei.

Irodalom:

- Bertényi Iván: Magyar címertan, Osiris Kiadó Budapest, 2003.
- Bertényi Iván (szerk.): A történelem segédtudományai. Budapest, 1998., ill. ezt követően több kiadásban megjelent kötet. Címertan (írta Bertényi Iván), Insigniológia (írta Pandula Attila) c. fejezetei.
- Cs. Köttrá Györgyi: Magyar zászlók a honfoglalástól napjainkig Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Kossuth Kiadó, Budapest, 2011.
- Voigt Vilmos és Balázs Géza: A magyar jelrendszerek évszázadai. Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest, 1998.
- Kozáry A.: Neonácik tüntetése a kitörés napján. Magyar Rendészet 2003/4. 39-46.
- Kozáry A.: Rechtsextremistische Demonstrationen in Ungarn am Anfang des 21. Jahrhunderts: rechtliche und polizeiliche Aspekte SIJK Journal 2011./3. Mezey Barna (szerk.)
- A szimbólumok üzenete. ELTE-Eötvös Kiadó, Budapest.2011.
- Romsics I.(szerk.): A magyar jobboldali hagyomány,1900-1948. Osiris Kiadó, Bpest, 2009. Rubicon történelmi magazin, XX. évfolyam, 194. szám (2009/4) 4-62.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Kisebbségi kérdés rendészeti vonatkozásai Magyarországon

A tantárgy oktatója:

Dr. Tarján Gábor CSc., ny. főiskolai docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0007

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

Magyarország területén az államalapítás óta több nemzeti közösség élt és él együtt.

Az ország újkori etnikai-nyelvi összetétele alapvetően a török hódoltság idején bekövetkezett népességpusztulás és átrendeződés után, a 17.-18. századi magyarányú spontán migrációk, illetve szervezett telepítések során alakult ki. A 19. század végére Magyarország akkori területein a nem-magyar nemzetiségek a teljes lakosság több mint 50 százalékát tették ki.

Az I. világháborút követő határváltozások nyomán ez az arány jelentősen megváltozott.

A Kárpát-medencében élő magyarok mintegy 33 százaléka (3,3 millió fő) az ország határain kívülre került, míg a határokon belül élő kisebbségek létszáma csökkent. Napjainkra a lakosságnak mintegy 10 százaléka tekinthető valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozónak.

A legtöbb hazai nemzeti és etnikai kisebbségnek közös vonása, hogy a magyar állam keretei között leélt évszázados múltja miatt kettős tudatúnak vallja magát, és magyarságtudatuk legalább olyan erős, mint kisebbségi kötődésük. Eredeti lakhelyüket és közösségeiket többnyire még anyanemzetük irodalmi nyelvének létrejötté előtt hagyták el, s ebből következően a ma is használt élő nyelvük, nyelvjárásaik általában archaikus nyelvi változatok.

A kisebbségek között speciális helyzetben vannak a romák, akik történelmi múltjukból következően a rendszerváltás legnagyobb vesztesei lettek. Társadalmi-egzisztenciális süllyedésük – a többségnek – azóta is tart, a problémákra történő reagálásuk nem egyszer a velük szembeni előítéletet, politikai tőkét kovácsoló rasszizmust erősíti.

A tantárgy tematikája:

- A kisebbségek története 1920-ig; migráció, térbeli elhelyezkedés, társadalmi-kulturális helyzet
- A kisebbségek helyzetének változásai 1945-ig
- Nemzetiségpolitika a rendszerváltásig
- A 13 nemzeti és etnikai kisebbség helyzetében bekövetkező változások 1990 után a politikai érdekérvényesítés szervezeti kereteinek megteremtésétől az oktatásban bekövetkezett változásokig
- Integráció és asszimiláció
- A cigányság helyzetének alakulása
- A rendőrség és a cigányság viszonya
- A büntetés-végrehajtás és a cigányság viszonya

Irodalom:

- 1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól.
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól.
- A romák/cigányok és a láthatatlan gazdaság. Szerk.: Kemény István, Bp. Osiris – MTA, 2000.
- Ács Zoltán: Nemzetiségek a történelmi Magyarországon. Bp. Kossuth, 1986.
- Bárány, Zoltán: A kelet-európai cigányság. Bp. Athenaeum 2000, 2003.
- Csefkó Ferenc – Pálné Kovács Ilona: Kisebbségi önkormányzatok Magyarországon. Bp. Osiris MTA, 1999.

Tantárgyi leírás

- Dobos Balázs: A magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek autonómiája. Kisebbségkutatás, 2006. 3. szám.
- Dupcsik Csaba: A magyarországi cigányság története. Bp. Osiris, 2009.
- Fehér István: Az utolsó percben. Bp. Kossuth, 1993.
- Föglein Gizella: Nemzetiség vagy kisebbség? Bp. Ister, 2000.
- Gereben Ferenc: Identitás, kultúra, kisebbség. Bp. Osiris – MTA, 1999.
- Kertesi Gábor – Kézdi Gábor: A cigány népesség Magyarországon. Bp. socio-typo, 1998. Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a 20. század végén. Szerk.: Sisák Gábor, Bp. Osiris – MTA, 2001.
- Szesztay Ádám: Nemzetiségi kérdés a Kárpát-medencében 1956-1962. MTA Kisebbségkutató Intézet – Gondolat Kiadói Kör, Bp. 2003.
- Tilkovszky Loránt: Nemzetiség és magyarság. Nemzetiségpolitika Magyarországon Trianontól napjainkig. Budapest, Ikva, 1994. Régió, Belügyi Szemle, Rendészeti Szemle tanulmányai.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A magyar szélsőjobboldal és a rendvédelem a 20-21. században

A tantárgy oktatója:

Dr. Tarján Gábor PhD., ny. egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0008

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tárgy az első világháború utáni időszakról napjainkig követi nyomon a szélsőjobboldali szervezetek, ideológiák változását, a hangsúlyt a rendszerváltás utáni időszakra helyezve. Mivel a szélsőjobboldal eszméiségében közel száz éve kontinuitás figyelhető meg, ez indokolja az 1920-as évekig történő visszanyúlást. Mivel a második világháború után 1988-1989-ig Magyarországon a szélsőjobboldalnak nem volt „terepe”, ezt az időszakot csak röviden érintjük, csupán a magyar szélsőjobboldali emigráció tevékenységét említve. Mivel a rendvédelmi szervezeteknek minden korszakban reagálniuk kellett az említett szervezetek tevékenységére, ez a vonal végighúzódik a tárgy oktatása során. Már csak azért sem, mert a szélsőjobboldali mozgalmak, szervezetek a rendszerváltás óta egyre intenzívebben próbálnak jog- és szakszerűtlenül rendőrségi tevékenységeket vindikálni maguknak. Mindez szoros összefüggésben van rasszista, kirekesztő magatartásukkal, a gyűlöletbeszéd (el) terjesztésével.

A tantárgy tematikája:

- Szélsőjobboldal a két világháború között – nemzetiszocialista szervezetek, szervezkedések
- A szélsőjobboldal térnyerése a 2. világháború idején – a hungarizmus
- A szélsőjobboldal felszámolása a világháború után – emigrációs tevékenységük
- Rendszerváltás: a szkinhed mozgalom megerősödése
- A MIÉP politikai tényezővé válása
- Neonáci és hungarista személyek, szervezetek tevékenysége: Szabó Albert és pártjai, Magyar Nemzeti Arcvonal, Vér és Becsület, Magyar Jövő stb. (A legfontosabbak kiemelése)
Fordulópont: a 2002-es hídblokád és következményei. Lelkiismeret 88', Hatvannégy Vármegye stb.
- A 2006. évi őszi események kapcsolata a szélsőjobboldallal
- A cigánykérdés rasszista szempontú politikai megközelítése
- A szélsőjobboldal média terjeszkedése
- A Magyar Gárda és „klónjaik” színre lépése

Irodalom:

- Gimes Gergely-Juhász Attila-Kiss Kálmán-Krekó Péter: Láttelelet 2009. Kutatási összefoglaló a hazai szélsőjobboldal megerősödésének okairól. Political Capital, Bp. 2009.
- Jobboldali radikalizmusok tegnap és ma. Szerk.: Feitl István Napvilág Kiadó, Bp. 1998.
- Kovács Zoltán András: A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság, közigazgatás a nyilas korszakban. Attraktor Kiadó, Máriabesnyő-Gödöllő, 2009. Kovács Tamás: A nyilas emigráció, 1945-1968. Rubicon, 2008/1
- Lackó Miklós: Nyilasok, nemzetiszocialisták 1935-1944. Kossuth Kiadó, Bp. 1966.
- Magyarország politikai évkönyve 1992-
- Németh Miklós Attila: Kettős kereszt avagy a gárdajelenség. Masszi Kiadó, Bp. 2008.
- Nemzet és radikalizmus. Egy új pártcsalád felemelkedése. Szerk.: Láncki András Századvég Kiadó, Bp. 2011.
- Paksa Rudolf: A magyar szélsőjobboldal története. Jaffa Kiadó, Bp. 2012.

Tantárgyi leírás

- Szakács Kálmán: A magyarországi fasiszta mozgalmak programjai az 1930-as években. Múltunk, 1989/3-4.
- Szélsőjobboldali radikalizmusok. Rubicon, 2010/3.
- Tarján G. Gábor: Skinheadek. In: Szöveggyűjtemény a kisebbségi ügyek rendőrségi kezeléséhez. COLPI, 1997.
- Trianon és a 20-as évek Magyarországa. Rubicon, 2004/11.
- Tóth Tibor: A Hungarista Mozgalom emigrációtörténete az Út és Cél és a Hungarista tájékoztató című sajtótermékek tükrében. Debrecen University Press, Debrecen, 2008.
- Saját – nem publikált – kutatási anyagok, eredmények.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A büntetőjogi kodifikáció aktuális kérdései, az egyes jogintézmények fejlődési irányai

A tantárgy oktatója:

Prof. Dr. Blaskó Béla CSc. professor emeritus egyetemi tanár, ny. r. vörgy.

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0010

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tantárgy fontosságát indokolja a honi, legutóbbi időszakhoz kötődő a büntetőjogot érintő kodifikációs folyamatok analizálása, következtetések levonása, ajánlások megfogalmazása a joggyakorlat és a jogalkotó irányába.

A tantárgy tematikája:

- A büntetőjogi kodifikáció – mint a büntetőjogszabályoknak a folyamatosan változó politikaigazdasági-társadalmi környezet igényeinek való megfeleltetés eszközeinek – jogelméleti, módszertani kérdéseinek vizsgálata.
- A téma vizsgálata lehetőséget nyújt a doktoranduszok számára a kérdéssel összefüggő hazai és külföldi ismeretanyagok összehasonlító értékelésére.
- Emellett lehetőség adódik konkrét kodifikációs „cselekmények” kapcsán – különösen Magyarország EU-s csatlakozásából adódó kölcsönhatások – esetleg felmerülő ellentmondások elemzésére, valamint de lege ferenda javaslatok tudományos igényű megfogalmazására.

Irodalom:

Kötelező:

- Blaskó Béla: Hozzászólás a 2012. évi Btk. tervezetéhez. – In: Állam és Közösség, KGREÁJK, ISBN 978-963-9808-38-6, Budapest, 2012., 177-198. p.
- Gyertyák Ferenc: Kodifikáció és kodifikátor – a kodifikátorral szemben támasztott követelmények – In: Új magyar közigazgatás, ISSN 2060-4599, 2011. (4. évf.), 8. sz., 45-51. p.
- Kiss Bernadett: Bagatell-cselekmények, bonyolult kodifikáció. – In: Jogtörténeti szemle: az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének közleményei, ISSN 0237-7284, 2010. ([12. évf.]), 3. sz., 40-48. p.
- Máthé Gábor: Adalékok a büntetőjog-gyakorlat kérdéseire a két nagy kodifikáció között. – In: Jogtörténeti szemle: az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének közleményei, ISSN 0237-7284, 2008. ([10. évf.]), 4. sz., 8-12. p.
- Völgyesi Levente: Az önálló magyar katonai büntető kodifikáció tricentenáriuma, 1707-2007: (Az önálló katonai büntető kodifikáció tricentenáriuma, szerk. Bögöly Gyula, Bögöly Gyula – Hautzinger Zoltán: A katonai büntető kodifikáció tricentenáriuma: tudományos emlékülés az 1707. évi ónodi országgyűlésen elfogadott hadi törvények háromszázadik évfordulója alkalmából. – In: Jogtörténeti szemle: az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének közleményei, ISSN 0237-7284, 2007. ([9. évf.]), 2. sz., 68-69. p.
- Bárd Petra – Ligeti Miklós: Megjegyzések a büntetőjogi kodifikáció előkészületeihez. – In: Ügyészek lapja, ISSN 1217-7059, 2007. (14. évf.), 2. sz., 61-68. p.
- Kondorosi Ferenc: A büntetőjogi kodifikáció és a börtönügy időszerű kérdései. – In: Börtönügyi szemle, ISSN 1417-4758, 2006. (25. évf.), 2. sz., 13-20. p.

Tantárgyi leírás

- Mezey Barna: A büntetőjogi kodifikáció kezdetei Magyarországon: Bónis György az első magyar büntető kódex tervezetéről. – In: Jogtörténeti szemle: az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének közleményei, ISSN 02377284, 2004. ([6. évf.]), 1. sz., 55-57. p.
- Kovács Gábor: Bioetika és büntetőjogi kodifikáció, Széchenyi István Egyetem, Győr, 2008.
- Tóth Mihály: A magyar büntetőjogi kodifikáció történetének néhány tanulsága – az új törvény megalkotásának előestéjén. In Békés FS., PPKE- JÁK, Budapest, Osiris Kiadó, 259-269. p.

Ajánlott:

- Szabó András: Jogállami forradalom és a büntetőjog alkotmányos legitimitása: az Aquinas Alapítvány konferenciája a büntetőjog alkotmányosságáról: Budapest, 1999, 28. p.
- Bócz Endre: A büntetékiszabás és az Európa Tanács.
- Pongrácz Dóra: A btk. az Emberi Jogok Európai Egységokmánya tükrében.
- Frech Ágnes: A bírák szerepe a nemzetközi emberi jogi egyezmények hazai eljárásban történő alkalmazásáról.
- Gellér Balázs: A "büntetés" fogalma az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 7. cikkének 1. bekezdésében.
- Bócz Endre: A büntetékiszabás és az Európa Tanács. Magyar Jog, Budapest, 1992/9. 521-529. Wiener A. Imre: A büntető joghatóság és gyakorlása, kivált az Európai Unióban.
- Görgényi Ilona: A bűncselekmény áldozata a büntetőeljárásban európai uniós nézőpontból. Belügyi Szemle, 2004/5. sz. 156-173. Kertész Imre: A bűn európai útjain. Belügyi Szemle. 1999/9. sz. 45-100. = Belügyi Szemle. 1999/9. sz. 45-100. I. = Kertész Imre: Befejezhetetlen háború c. tanulmánygyűjtemény. Budapest, 2000. BM Kiadó. 305-356. I. Kis Norbert: A bűnösségi elv hanyatlása a büntetőjogban. Bp. Uniós K. 2005. 418 p. /Doktori mester munkák./ Bibliogr. 411-418.
- Lévay Miklós: A bűnözéssel, a bűnözéstől való félelemmel és a bűnözéssel szembeni fellépéssel kapcsolatos nézetek alakító tényezői - ahogy azt az Európa Tanács 22. Kriminológiai tudományos konferenciájának előadói látják. = Ferencz Zoltán-emlékkönyv. 2004. 199-210.
- Wiener A. Imre: A bűnügyi együttműködésre vonatkozó jogalkotás az Európa Tanácsban. Jogtudományi Közlöny, 1992/11-12. sz. 547-554. Jogtudományi Közlöny, 47. évf. 11-12. sz. / 1992. 547-554.
- Burián László: A deliktuális felelősségre vonatkozó kollíziós szabályok az uniós csatlakozás után. = Boytha György-jubileum. 2004. 67-80.
- Szajbély Katalin: A faji diszkrimináció elleni küzdelem az Európai Unióban és az uniós szabályozás átültetése Nagy-Britanniában. [Közzéteszi] a Miniszterelnöki Hivatal – Nemzeti Fejlesztési Hivatal. [Bp.] Visit ny. 2005. 52 p. /Európai műhelytanulmányok 102./ Bibliogr. a jegyzetekben.
- Vinnai Edina: A hátrányos megkülönböztetés tilalma Magyarországon az Európai Unió csatlakozás tükrében. = Publ. Univ. Miskolc. Sect. jur. et pol. Tomus 20/2. 2002. 453-470.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Büntető ügyek az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában

**A tantárgy oktatója:
Dr. Nagy Anita PhD.**

**Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0012
Kredit: 3**

Rövid tárgyleírás:

A magyar bírói joggyakorlatban közvetett és közvetlen módon egyaránt megjelenik a strasbourgi és a luxemburgi bíróság ítélkezési gyakorlata.

A közvetett megjelenésre utal, a büntetőeljárás jog területéről a 2006. évi XIX. törvény, amely a bírósági eljárás elhúzódása miatti kifogás jogintézményét vezette be a strasbourgi ítéletekre figyelemmel, vagy az európai elfogatóparancs kapcsán az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárásban született ún. Bob-Dogi ítéletet követően bekövetkezett változás.

A közvetlen hatás pedig abban áll, amikor egy magyar bíró a döntése indokolásában akár az Emberi Jogok Európai Egyezményét, akár egy konkrét jogesetre utalhat, illetőleg az eljárás felfüggesztése mellett az ügyet az Európai Unió Bírósága elé utalhatja előzetes döntéshozatali eljárás végett.

Erre tekintettel a tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a strasbourgi és luxemburgi esetjog legfontosabb döntéseit, elsajátítsák az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Európai Unió Bíróságának tendenciáit.

Tanulmányaik befejezésekor jussanak el olyan szintre az anyag ismeretében, hogy azt készség szinten tudják alkalmazni gyakorlati munkájukban.

A tantárgy tematikája:

- Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárása
- Külföldi ítélet érvényének elismerése és az Európai Unió Bíróságának ezzel kapcsolatos döntése
- Nemzeti elfogatóparancs és európai elfogatóparancs különbsége az Európai Unió Bírósága előtt a Bob- Dogi ügyben
- Az EJEB összetétele, illetékessége, a Kamarák és Nagykamara felépítése és az az EJEB eljárásának menete
- Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkének megsértése és a kötelező kegyelmi eljárás bevezetése
- Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkének megsértése figyelemmel a büntetésvégrehajtási intézetek túlszűfolttségára
- Emberi Jogok Európai Bíróságának előzetes letartóztatással kapcsolatos gyakorlata
- A büntető ügyek elhúzódása, avagy az „ésszerű idő” az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában
- A pilot ítélet jellemzői és ezzel kapcsolatos Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot érintő döntése
- Betekintés az Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot érintő 2016-os döntéseibe EM

Irodalom:

Kötelező:

- Nagy Anita: Szabadulás a büntetés-végrehajtási intézetből, BÍBOR KIADÓ, Miskolc 2015
- Nagy Anita: Az emberi jogok és a büntetőeljárás kapcsolata I. rész, Publicationes

Tantárgyi leírás

- Universitatis Miskolcensis SECTIO JURIDICA ET POLITICA TOMUS XXVIII. 2010; 341-369.o.
- Nagy Anita: Az emberi jogok és a büntetőeljárás kapcsolata II. rész, Publicationes Universitatis Miskolcensis SECTIO JURIDICA ET POLITICA TOMUS XXXIII. 2015; 224- 245.o
- Európai Unió Bírósága – CURIA döntése: C-241/15 Bob-Dogi ügy
- Európai Unió Bírósága – CURIA döntése: C-25/15 Balogh ügy
- Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és Ajánlások a nemzeti bíróságok figyelmébe az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozóan: link: [http://eurlex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32012H1106\(01\)](http://eurlex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:32012H1106(01))

Ajánlott:

- Theory and practice of the European Convention on Human Rights, Fourth Edition szerk: Pieter van Dijk, Fried Van Hof, Intersentia, Antwerpen-Oxford 2006;
- Dr. Kádár András – Dr. Karsai Dániel: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjoga a gyakorlat számára, Novissima Kiadó 2013.
- Bárd Petra: Az európai elfogatóparancs Magyarországon, Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2015.
- Dr. Grád András, Dr. Weller Mónika: A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve HVG ORAC, Budapest, 2011;
- Vincent Berger: Az Emberi jogok Európai Bíróságának joggyakorlata, HVG ORAC, Budapest, 1999;
- Grád András: A strasbourgi emberi jogi bírászkodás kézikönyve, HVG ORAC, Budapest, 2005;
- Dr. Czine Ágnes, Dr. Szabó Sándor, Dr. Villányi József: Strasbourgi ítéletek a magyar büntetőeljárásban, HVG ORAC, Budapest, 2008.
- Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/azemberi-jogok-europai-birosaganak-iteletei>
- Nagy Anita: Büntetőeljárást gyorsító rendelkezések az Emberi Jogok Európai Egyezményében, az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlásaiban, az Európai Unióban és a hazai jogalkotásban Bíbor Kiadó, Miskolc, 2008, p.
- Bárd Károly: Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában, Magyar Hivatalos Közlönykiadó Budapest, 2007.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

**Egészség és hatékonyság a rend szolgálatában: avagy a segítő
szakmák helye és szerepe a rendvédelemben**

A tantárgy oktatója:

Dr. Malét-Szabó Erika PhD., r. alezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0013

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tantárgy bepillantást ad a belügyi rendvédelmi szerveknél – elsődlegesen az Országos Rendőr-főkapitányságnál – működő pszichológiai szakszolgálatok tevékenységébe. Ismertetésre kerülnek a rendvédelmi szerveknél folyó segítő tevékenység kettős, az egészség és hatékonyság együttes fejlesztésének célkitűzéséből, valamint a szervezet egészéhez, és ezzel együtt az abban dolgozó egyénekhez fűződő kettős elkötelezettségéből fakadó dilemmák, továbbá a feloldásukat elősegíteni hivatott szemléleti megközelítések. Mindez olyan gyakorlati példákon keresztül kerül illusztrálásra, mint a rendvédelmi szerveknél folyó alkalmassági vizsgálatok rendszere, a rendőrség bűnügyi munkáját elősegíteni hivatott pszichológiai tevékenység (kiemelve a gyermekkorúak és az értelmi fejlődésükben akadályozottak védelmét), valamint a tömegek kezelésével kapcsolatos (mint tüntetések, migrációs válság kezelése) rendvédelmi feladatok pszichológiai biztosítása.

A fentiekben keresztül a tantárgy további célja annak a bemutatása, miként lehet képes elősegíteni a szerveknél folyó pszichológiai tevékenység a rendvédelmi vezetők munkájának a hatékonyságát.

A tantárgy tematikája:

- Az Egészség és Hatékonyság fogalma általában és a rendvédelemben
- A Munka és Egészség viszonyának modelljei (Erőfeszítés és Jutalom Egyensúlya; Személy és Környezet Illeszkedése; Karasek: Job-Demand-Controll modelljei);
- A munkahelyi egészségfejlesztés fogalma és modelljei;
- A Rendőrségen folyó pszichológiai tevékenység története, gyakorlata és Tevékenységi Alapmodellje;
- A rendvédelmi szerveknél folyó pszichológiai alkalmasság-vizsgálatok rendszere;
- A rendőr biztonsága, a rendkívüli helyzetek pszichés következményei és hatékony kezelési lehetőségük;
- Mit tehetünk a kiégés ellen? – az egyén felelőssége a saját pszichés állapotának védelmében;
- Az időszakos alkalmassági vizsgálatok, mint a szervezet egészségének védőőrei (a munkahelyi stressz jelenségének specifikumai a rendőri állományonál egy 10 éves kutatás eredményei alapján);
- A gyermek meghallgatások pszichológiája – avagy a bűnügyi munkát segítő pszichológiai tevékenység;
- Mit tehet a rendőrség egészségügyi és pszichológiai szolgálata a migrációs válsággal kapcsolatos rendőri intézkedések hatékonyságának növelése érdekében?

Irodalom:

- Karasek, R., Theorell, T. (1990). Healthy work: Stress, productivity and the reconstruction of working life. New York: Basic Books.
- Klein B., Klein S. (2006). A szervezet lelke. Budapest: EDGE 2000.
- Malét-Szabó E. (2014). A gyermekkorúak kihallgatásának és a gyermekmeghallgató szobák használatának pszichológiája. In Kiss V. (Szerk.), Kriminológiai Közlemények 74 [Sorozat]: Válogatás a 2013-ban és 2014-ben tartott tudományos rendezvények előadásából, Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 215–224.

Tantárgyi leírás

- Malét-Szabó E. (2015) Egészség és hatékonyság: a magyar Rendőrségen folyó pszichológiai tevékenységek kettős célkitűzése. In Balázs K. (Szerk.), Alkalmazott pszichológiai tanulmányok a Szociál- és Munkapszichológiai Tanszék fennállásának 25. évfordulójára, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 87-110.
- Pásztor A., Szabó B. (2005). A rendőrségen folyó egészségügyi alapellátás pszichológiai feladatkörei. In Alkalmazott Pszichológia, 7(3), 30-40.
- Segal, L. (1999). Issues in the economic evaluation of health promotion in the workplace [Research Report]. Centre for Health Program Evaluation, Monash University, https://www.researchgate.net/publication/239546575_Issues_in_the_Economic_Evaluation_of_Health_Promotion_in_the_Workplace Letöltve: 2016.08.04.
- Siegrist, J. (1996). Adverse health effects of high-effort/low-reward conditions. Journal of Occupational Health Psychology, 1(1), 27-41.
- Szabó E. (2003). Bűnmegelőzés és áldozatvédelem a rendőrségi pszichológus szemével. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 2, 109-120. Szabó E. (2004a).
- Áldozatvédelem a rendőrség és a rendőrségi pszichológus szemszögéből. Belügyi Szemle, 6, 81-95.
- Szabó E. (2004b). Emberkereskedelem és embercsempészet – a rendőrségi pszichológus szemével. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 3, 265-267.
- Szabó E. (2006). Munkahelyi egészségpszichológia a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazásában. In Münnich Á. (Szerk.),
- Pszichológiai szempontok a megváltozott munkaképességű emberek munkaerőpiaci integrációjának elősegítéséhez. Debrecen: Didakt Kiadó, 159-224.
- Szabó E. (2009). A munkahelyi egészségpszichológia és egészségfejlesztés rendszere a Magyar Köztársaság Rendőrségén, valamint a szubjektíve észlelt munkahelyi stresszterheltség jellegzetességei – különös tekintettel az idői tényezőre – a hivatásos állományú rendőrök körében [PhD értekezés]. Debreceni Egyetem. Letölthető: <http://hdl.handle.net/2437/93931>
- Szabó E., Rigó B. (2005). A munkahelyi stresszmegterhelés sajátosságai a rendőrség hivatásos állományának körében. Alkalmazott Pszichológia, 7(3), 15-29.
- Üstün, B., Jakob, R. (2005). Calling a spade a spade: Meaningful definition of health conditions. Bull World Health Organ, 83(11), 802.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Nemzetközi kutatások kötelező elemei és lehetséges problémái. Tervezés, megvalósítás, koordináció, disszemináció, evaluáció.

A tantárgy oktatója:

Dr. Parti Katalin PhD., egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0014

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

Napjainkra a nemzetközi kutatások a tudományos élet szerves részévé váltak.

A nemzetközi kutatások által kidolgozott módszertan a résztvevő partnerek közös megegyezésén alapul. A standardizált mintavétel és vizsgálati szempontok alapján gyűjtött adatok összevethetők, és a társadalmi makrojellemzők ismeretében elemezhetők.

A nemzetközi kutatások eredményei és tapasztalatai mind a hazai kutatások témájának és megismerési szempontjainak kidolgozásához, mind az oktatáshoz forrásul szolgálnak. Ugyanakkor a résztvevő országos sokszínű jellemzői kellően bonyolulttá is tehetik a nemzetközi partnerségen alapuló kutatást.

Jelen kutatószeminárium sikerre vitt nemzetközi projektek példáin keresztül ismerteti meg a hallgatósággal a nemzetközi kutatások jelentőségét és a kutatás során felmerülő problémákat.

Végig vezet a kutatási téma azonosításán át a pályázati források és az együttműködő partnerek toborzásán, az eredmények publikálásáig.

Az egyes kutatási fázisokat csoportos és interaktív feladatokkal szemléltetjük.

A kurzus során a hallgatóság betekintést kap a kutatási lépések során felmerülő problémák természetébe, hátterébe, és azok lehetséges, kipróbált megoldásaiba.

A kurzus főként a posztgraduális képzésben részt vevő hallgatók számára bír gyakorlati jelentőséggel, segítséget nyújt a kutatás lépéseinek megtételében, a módszertani ismeretek elsajátításában és a disszeminációban.

A tantárgy tematikája:

- A nemzetközi kutatások relevanciája a 21. században.
- Projektmanagement. Kutatásszervezés. Hogyan kezdünk el egy nemzetközi kutatást?
- Networking, partnerek felderítése, a multidiszciplináris kutatócsoport. Forráskeresés.
- A kutatási téma megválasztása. Témaválasztási és szelekciós módszerek. A szükségletfelmérés.
- Az európai és Európán kívüli (kontinentális) kutatási együttműködések formái és forrásai.
- A kutatási terv kötelező elemei. Cél, hipotézisek és indikátorok.
- Definiálás, operacionalizálás, konceptualizálás. Mérés és mintavétel.
- A kutatás módszere. Az elmélet és a gyakorlat találkozása. Az irodalomfeldolgozás jelentősége.
- A nemzetközi kutatás zárótanulmányának kötelező elemei. A technikai riport. Ellenőrizhetőség: a problémák publikálása. Hasznosíthatóság és hatáselemzés.
- Visszajelzés, monitorozás, szupervízió és utánkövetés.
- Az eredmények terjesztése. Disszeminációs módszerek. Elszámolás az eredményekkel.
- Publikációs helyek és formák. A publikációs stratégia. Tanulmányírás, hivatkozás, idézés.
- A nemzetközi kutatói team feladatai, felelőssége és kommunikációja. Online kommunikációs és kapcsolattartási módszerek.
- A kutatás tovább élésének formái. Az evaluáció módszere és jelentősége. Az eredmények továbbfejlesztése.

Tantárgyi leírás

Irodalom:

Kötelező:

- Earl Babbie: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, 2008 - Ligeti György – Héra Gábor: Módszertan – A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris, 2014
- Anselm Strauss – Juliet Corbin: A kvalitatív kutatás alapjai. L'Harmattan Kiadó, 2015 - Horváth Dóra-Mitev Ariel: Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv. Alinea Kiadó, 2015
- Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? Partvonal 2012
- Wimmer Ágnes, Juhász Péter, Jeney Johanna: Hogyan írjunk...? 101 tanács (szak)dolgozatíróknak, Aliena 2009

Ajánlott:

- Rudas Tamás: Hogyan olvassunk közvélemény-kutatásokat? Új Mandátum 1998
- Rudas Tamás: Közvélemény-kutatás - Értelmezés és kritika, Corvina 2006
- Barna Ildikó, Székelyi Mária: Túlélőkészlet az SPSS-hez - Többváltozós elemzési technikákról társadalomkutatók számára, Tipotex 2008
- Sajtos László, Mitev Ariel: SPSS kutatási és adatelemzési kézikönyv, Alinea 2007
- Malota Erzsébet: Kultúrák találkozása - Nemzetközi kommunikáció, kultúrások, sztereotípiák. Alinea Kiadó, 2013
- Steinar Kvale: Az interjú. Józseveg Műhely, 2005
- Irving Seidman: Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer, Műszaki Könyvkiadó 2003
- Vicsek Lilla: Fókuszcsoport. Osiris, 2006
- Síklaki István: Vélemények mélyén – A fókuszcsoport módszer, a kvalitatív közvélemény-kutatás alapmódszere Kossuth Kiadó, Budapest, 2006
- Jenifer Mason: Kvalitatív kutatás, Józseveg Műhely Kiadó 2005
- Kovács Éva - Vidra Zsuzsanna - Virág Tünde: Kint és bent: Lokalitas és etnicitás a peremvidékeken, Budapest: L'Harmattan 2013
- Feischmidt Margit - Kovács Éva (szerk.): Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom- és kultúrakutatásban
- Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány - Módszertani jegyzet. Néprajzi Múzeum Pte-Btk Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 2007
- Parti Katalin: What works in anti-bullying programs? Evaluative assessment best practices and recommendations. Ars Boni IV. évf. 2016/3. Szám, pp. 6-21

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Agresszió: neurobiológiától a bűnüldözésig

A tantárgy oktatója:

Prof. Dr. Haller József DSc., egyetemi tanár

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0015

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tantárgy oktatásának célja mélyebb, PhD hallgatói szintű ismeretek közvetítése a legsúlyosabb megítélésű bűneseteknek, az erőszakos bűncselekményeknek a biológiai és motivációs háttéréről, és az azok bűnügyi összefüggéseiről. Az előadások során közérthető nyelven áttekintjük az agresszió háttérében álló biológiai, pszichológiai és szociológiai szabályozó mechanizmusokat, és azok kapcsolatát az agresszív viselkedés főbb típusaival, valamint azok kriminológiai vonatkozásaival és jogi összefüggéseivel.

A tantárgy tematikája:

- Agresszió: fogalmi és gyakorlati megközelítés
- Az agresszió genetikája
- Hormonok és agresszió
- Neurobiológiai háttér
- Pszichológiai modellek
- Szociológiai modellek
- Pszichiátriai megközelítés
- Az agresszív személyiség kialakulásának folyamata: integrált megközelítés
- Agresszió menedzsment: proaktív és reaktív stratégiák

Irodalom:

- Domokos Andrea: Az erőszakos bűnüldözés. Hinnova Magyarország, Budapest, 2000
- Haller József: Miért agresszív az ember? Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
- Haller József: The neurobiological bases of abnormal aggression and violence. Speinger, Wien, 2014.
- Kandel Englander, Elizabeth: Understanding Violence. Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, NJ (USA), 2003

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

**A fokozott és extrém stresszterhelésekkel járó rendvédelmi
tevékenységek pszichológiai és biológiai folyamatainak
rendszerszemléletű modellezése, mérési, elemzési módszerei**

A tantárgy oktatója:

Dr. Hullám István PhD. ny. főiskolai tanár

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0016

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

Különböző rendvédelmi feladatok végrehajtásakor fellépő veszélyhelyzetekben az állományt fokozott, illetve extrém stresszterhelések érik, melyre elméleti és gyakorlati téren is fel kell készíteni a leendő, hivatásos állományt. Az ilyenkor zajló pszichológiai és (neuro)biológiai folyamatok meghatározó befolyást gyakorolnak az egyén pszichikai és fiziológiai teljesítőképességére, illetve annak fenntartására.

Az extrém stresszhatások, traumatikus élmények közvetlen és hosszú távú pszichikai és élettani kölcsönhatásaival kapcsolatos ismeretek bővítése, illetve elmélyítése nélkülözhetetlen feltétele a rend- és katasztrófavédelmi állomány kiképzésének és mentális egészsége megőrzésének.

A témakör tantárgyi keretek közötti feldolgozása speciális elméleti és gyakorlati ismeretanyaggal egészíti ki, a fokozott stresszterhelésekkel járó rend- és katasztrófavédelmi tevékenységeket végző állomány, és a felkészítő szakemberek tudásbázisát. A témakörrel kutatóként is foglalkozók számára, a fenti folyamatok elméleti (modellezés) és gyakorlati vizsgálati lehetőségeinek bemutatása kíván rendszerszemléletű ismereteket nyújtani. A tantárgy tematikájának főbb tartalmi elemei:

Az átlagosnál rendszeresen magasabb, gyakran extrém stresszterheléssel járó rend- és katasztrófavédelmi tevékenységek jellemzői.

A feladatvégzés során fellépő környezeti hatások, események általános és specifikus stresszorai, a stresszkezelés általános és személyiségpszichológiai, élettani alapfolyamatai és kapcsolatrendszerük.

A fokozott és extrém stresszállapot meghatározása, pszichológiai és élettani jellemzői.

A stresszorok csoportosításának elvei (külső – belső, időtartam, hatáserősség).

A stresszkezelési és adaptációs mechanizmusok rendszermodelljei, a stresszkezelés folyamatútvonalinak feltárási és elemzési módszerei.

A feladat és helyzetismeret rendvédelmi sajátosságai, helye és szerepe a stresszorhatásokra adott magatartásválaszok kialakításában.

Az extrém stresszterhelések során tapasztalható pszichikai és élettani reakciók, vizsgálati, mérési módszerei és azok metodológiai problémái.

A jó megküzdőképesség (coping) jellemzői, a pszichikai és fizikai fittség neuro-kognitív és élettani tényezői.

A stressztűrőképesség fokozásának komplex módszerei, az extrém stresszállapot kialakulásának prevenciósi lehetőségei a gyakorlati kiképzés rendszerében.

Irodalom:

Kötelező:

- Bolgár J., Csomós I.(2012): A rendőrségi bevetési feladatok követelményeihez kapcsolódó kiválasztási eljárások fejlesztése, különös tekintettel az extrém stressz reakciókra. Hadtudományi Szemle, Budapest, 2012. 5. évfolyam 2. szám, 268 – 278.o.
- Farkas I. & Végh J.(2004). A lélektaktikai képzés elvei, módszerei és gyakorlati tapasztalatai,

Tantárgyi leírás

- Új Honvédségi Szemle 2004/08. p.63-75. <http://www.cikk.php?cikk=17123&next>
- Hullám I: Információkezelés kognitív folyamatokban. Az extrém stressz-állapot információkezelési és döntési modellje, INFORMATIKA - A GÁBOR DÉNES FŐISKOLA KÖZLEMÉNYEI (ISSN: 1419-2527) 9: (2) pp. 37-43. (2007)
- Hullám I, Györffy Á, Végh J: Katonai tevékenységekkel kapcsolatos terhelések pszichológiai vonatkozásainak vizsgálata, Túlélő tábori kiképzés körülményi között. HONVÉDORVOS (ISSN: 0133-879X) LVII. évf.: (2. szám) pp. 165-191. (2004)
- Lazarus R S; Folkman S: Stress, Appraisal, and Coping. Springer Publishing Company, Inc. New York 1984, NY 10036 - 8002
- Selye János: Stressz distressz nélkül, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976, ISBN 963 05 1106 1 Zsigovits L.: Extrém terhelés modellezésének lehetőségei, Tanulmány a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások Civil rendszerek / Humánvédelem - Békeműveleti és veszélyhelyzet- kezelési eljárások fejlesztése Projekt megvalósítása keretében, Budapest, 2012

Ajánlott:

- Antonovsky, Aaron: Unraveling the mystery of health: How people manage stress and stay well. The Jossey-Bass social and behavioral science series and the Jossey-Bass health series. San Francisco, CA, US (1987). xx 218 pp.
- Hullám I. (2005): Az extrém megterhelések mentális következményeinek multifaktoriális vizsgálata és elemzése: az eredmények alkalmazhatósága az alkalmazságot és beválást vizsgáló szakértői rendszerek fejlesztésében. PhD Értekezés, /Témavezető: Fűrész József/, ZMNE KMDI, Fokozatszerzés ideje: 2005
- I Hullám, Á Györffy, J Végh, J Fűrész: Psychological examination of burdening effects of military activities in survival camp circumstances. ACADEMIC AND APPLIED RESEARCH IN MILITARY SCIENCE (ISSN: 1588-8789) 5.: (4.) pp. 615-643. (2006)
- Hobfoll, Stevan E.; Freedy, John R.; Green, Bonnie L.; Coping in reaction to extreme stress: The roles of resource loss and resource availability. Solomon, Susan D. Zeidner, Moshe (Ed); Ender, Norman S. (Ed). (1996): Handbook of coping: Theory, research, applications, (pp. 322-349). Oxford, England: John Wiley & Sons, xxi, 728 pp.
- Laurence Miller: Practical Police Psychology. Stress Management and Crisis Intervention for Law Enforcement, 2006 by Charles Thomas * Publisher LTD, Springfield, Illinois 62704, USA, ISBN 0-398-07637-5
- LeDoux J. (2003). The Emotional Brain, Fear, and the Amygdala, Cellular and Molecular Neurobiology, Vol. 23, Nos. 4/5, October 2003
- Leonard Territo; James D. Sewell (1999): Stress Management in Law Enforcement, p 416, Carolina Academic Press 700 Kent Street Durham, NC 27701 USA, ISBN 0-89089-956-8
- Park, Crystal L.; Folkman, Susan: Meaning in the context of stress and coping. Review of General Psychology, Vol 1(2), Jun 1997, 115-144. <http://dx.doi.org/10.1037/10892680.1.2.115>
- Scherer KR. (2000). Psychological models of emotion. In: Borod J. (szerk), The Neuropsychology of Emotion. Oxford University Press, Oxford/New York, 2000: 137-162.
- Scherer KR. (2001). Appraisal considered as process of multi-level sequential checking. In: Scherer KR, Schorr A, Johnstone T. (szerk.), Appraisal processes in emotion: Theory, methods, research. Oxford University Press, New York, 2001: 92-120.
- Somerfield, Mark R.; McCrae, Robert R.: Stress and coping research: Methodological challenges, theoretical advances, and clinical applications. American Psychologist, Vol 55(6), Jun 2000, 620-625. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.6.620>
- Túri Viktória: A pszichés terhelés hatása különleges helyzetekben, különös tekintettel a megküzdési stratégiák nemek szerinti változataira, PhD Értekezés, /Témavezető: Bolgár Judit/, Budapest 2010, ZMNE Hadtudományi Doktori Iskola

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Mediáció és helyreállító igazságszolgáltatás

A tantárgy oktatója: Dr. Kozáry Andrea PhD. †

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0017

Kredit: 2

A tantárgy szakmai tartalma:

A hallgatók megismerik az alapfogalmakat, történeti áttekintést kapnak a téma megjelenéséről és alkalmazásáról, valamint példákon keresztül a hatékonyságáról, különös tekintettel a rendészeti területen folytatott gyakorlatról. Foglalkozunk azokkal az alternatívákkal, hazai és nemzetközi szervezetekkel, amelyek a mediáció elterjesztése érdekében megkerülhetetlenek. (prevenció) A hallgatók elsajátítják azokat a mediációval és helyreállító igazságszolgáltatással kapcsolatos alapfogalmakat, szakkifejezéseket, szabályozási keretrendszert, szervezetrendszert, amelyek alapot nyújtanak a későbbi szakmai munkájukhoz.

A tantárgy tematikája:

- A mediációval és a helyreállító igazságszolgáltatással kapcsolatos alapfogalmak.
- A közvetítői tevékenységről szóló törvények.
- A konfliktus értelmezése, alapvető tényezők: a kívülálló szemlélő megfigyelése és a környezet.
- A mediátor és a konfliktus. Konfliktuskezelés: áldozat – elkövető – mediátor.
- A mediátor és a rendészeti vezető szerepe

Irodalom:

Kötelező:

- Barabás A. Tünde: Börtön helyett egyezség? - Mediáció és más alternatív szankciók Európában (Complex, 2004)
- Béky Ágnes Enikő: A mediáció helye az új évezred büntetőpolitikájában. Debreceni Jogi Műhely 2012/4.
- Dr. Gyengéné dr. Nagy Márta: Mediáció az igazságszolgáltatásban, Családjogi specialitások PhD. értekezés, Szeged, 2009
- Fellegi Borbála: Út a megbékéléshez. A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon Napvilág Kiadó 2009
- Fürjes Balázs, Dr. Krémer András, Dr. Somodi Éva: A mediáció és a bírósági eljárások kapcsolata Magyarországon, 2009/2010. évi kísérleti bírósági mediációs program kiértékelése 3.3. verzió, Budapest, 2010. március 17.
- Gönczöl Katalin: Kriminálpolitika és bűnözéskontroll Magyarországon. Reformok 2002-2009. In.: Kriminológiai Tanulmányok. 47. (ünnepi) kötet Szerk.: Virág György OKRI, Budapest, 2010. 72-86. o.

Ajánlott:

- Conflict Resolution, Mediation, Restorative Justice and the Policing of Ethnic Minorities in Germany, Austria and Hungary (COREPOL) In: Kékesi Tamás (szerk.) The Publications of the MultiScience - XXIX. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference. Konferencia helye, ideje: Miskolc, 2015.04.09-2015.04.10. University of Miskolc, 2015.Paper G3. 7 p. (ISBN:978-963-358-061-5)
- A helyreállító igazságszolgáltatás jó gyakorlatai Európában. Konferenciakötet, IRM 2010.

Tantárgyi leírás

- Herczog Mária (szerk.): Megbékélés és jóvátétel. Kézikönyv a helyreállító igazságszolgáltatásról. Család, Gyermek, Ifjúság Könyvek, 2003.
- Kozáry Andrea: Are Restorative Justice programs suitable for problems between police and ethnic minorities? Rendvédelmi Füzetek 2012/1. 5-14.
- Police – minority relations: Policing – Ethnic minorities. Restorative Justice in police practice. Edited by Andrea Kozáry. L'Harmattan Press, Budapest, 2014. 140 p. ISBN 978-963-236-922-8
- Restorative Justice – the Hungarian perspective. In: Policing minority communities: Restorative Justice approaches and its embeddedness in Austria, Hungary and Germany. Schriftenreihe der Deutschen Hochschule der Polizei 1|2014. 71-83.pp. Münster ISBN 978-3-9814192-9-0
- Sáriné Dr. Simkó Ágnes: A mediáció - A közvetítői tevékenység HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, 2003

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

**Drogpolitikai dilemmák – rendészeti csapdák
(A drogprobléma rendészeti kezelésének problémái)**

A tantárgy oktatója:

Dr. Németh Zsolt Ferenc PhD. ny. egyetemi docens, ny. r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0018

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

Napjaink nehezen elviselhető jelensége a morális pánik a közvéleményben általában is, a közbiztonsággal kapcsolatban fokozottan, de drogügyben – megalapozatlanul – egészen szélsőségesen. Mindeközben a valóság, a drogszintér kiterjedtségének, jellemzőinek ismeretének hiánya nem okoz problémát; a felületes ismeretek alapján születő politikusi és szakmai megnyilatkozások, bármennyire nem megalapozottak, akkor is nagy erővel hatnak, különösen a rendőr megnyilatkozásai. Mindez kényszeres jogalkotást és jogalkalmazást eredményez és a közbiztonságért felelősnek tartott rendőrség számára pedig számtalan csapdát jelent.

A tantárgy tematikája:

- A kábítószerrel kapcsolatos hazai és európai helyzet, figyelemmel a bűnözéssel való összefüggésekre.
- A kereslet és kínálatcsökkentés egyensúlyára alapozott drogpolitika tartalma.
- Az ártalomcsökkentés módszereinek veszélyei és társadalmi haszna.
- A rendőrség helye és szerepe a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában.
- A csapdákat előidéző hiányosságok:
- A látens bűnözés becsült mértéke;
- Kezelésbe irányítás aránya az eljárás alá vontak körében;
- Arrest referral (irányítás őrizetből) hazai adaptációjának esélyei,
- Beszerzési és következménybűnözés aránya és vagyoni mértéke;
- Kábítószeres hozzáférhetősége a társadalom megítélése alapján;
- Kábítószer-terjesztésből származó lefoglalt pénzeszközök, vagyontárgyak mértéke;
- A rendőrség drogstratégiai kalandjai (1993, 2006, 2014), következményei a rendőrségi szervezet, valamint a közvélemény megítélése szempontjából.

Irodalom:

- Európai kábítószer-jelentés – tendenciák, fejlemények, Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelő Központja (EMCDDA), Liszabon, 2015.
- A magyarországi droghelyzet, 2016-os éves jelentés (2015-ös adatok) az EMCDDA számára, Nemzeti Drogfókuszt Pont, 2016.
- KORINEK László: 77 kérdés a kábítószeréről, In: Gönczöl Katalin, Kerecsi Klára (szerk.): Tanulmányok Szabó András 70. születésnapjára. Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság, 1998.
- RITTER Ildikó: Büntetőjogi öngól: adalékok a kábítószer-fogyasztók elterelésének jog- és társadalomtörténetéhez, Országos Kriminológiai Intézet, 2016
- NÉMETH Zsolt: A rizikótársadalom egy lehetséges kockázatkezelési modellje: a kábítószerügyi egyeztető fórum, in.: Tiszteletkötet Irk Ferenc 70. OKRI, 2012.
- BAKOS-TÖRTELI Eszter: A holland kábítószerpolitika, Magyar Rendészet, 2011/1.
- NÉMETH Zsolt: A kínálatcsökkentés helyzete Magyar Rendészet, 2004/4. 100-111.
- VARGA Péter: Kábítószeres gyanúsítottak kihallgatásának sajátosságai, Magyar Rendészet, 2010/3-4.

Tantárgyi leírás

- NÉMETH Zsolt. A magyar rendőrség lehetséges stratégiája a kábítószer-bűnözés ellen Kriminológiai és Kriminálisztikai Tanulmányok XXXV. 342-363., Országos Kriminológiai és Kriminálisztikai Intézet, Bp. 1988.
- Az országos rendőrfőkapitány 4/2014. (II. 21.) ORFK utasítása a Rendőrség Drogellenes Stratégiájáról
- 17/2006. (XI. 24.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Drogstratégiájában rögzített feladatok egységes végrehajtásáról
- Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen - H/11798. számú országgyűlési határozat a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020.
- KITZINGER Dávid: A morális pánik elmélete, Replika, 2000. június.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A prostitúció rendészetének korlátai

A tantárgy oktatója:

Dr. Németh Zsolt Ferenc PhD., ny. egyetemi docens, ny. r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0019

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A prostitúció sokarcú társadalmi probléma: nemzetközi kötelezettségekre is tekintettel védeni kell(ene) a prostituáltat, ugyanakkor a hasznot lefölöző, élősdí és a járulékos bűnözésével tényleges társadalmi károkat okozó személyeket (a „striciket”) szigorúan meg kell(ene) büntetni. Nagy tömegű és elfojthatatlan emberi-társadalmi igényről van szó, nevezetesen a pénzért szolgáltatott szexuális élvezetekről, amely törvényszerűen kínálatot teremt és represszáliákkal semmiképpen nem kezelhető. Ugyanakkor jogosan vált ki erkölcsi felháborodást, valóban rontja a társadalom biztonságérzetét, és ténylegesen is bűnözést gerjeszt.

A prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására a rendőrség újabb szabályozást léptetett életbe, mert a prostitúció és a hozzá kapcsolódó jogsértések hagyományosan és továbbra meghatározó elemei a kriminalitásnak, kiemelten a szervezett bűnözésnek. A jelenségkör kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 1999. évi LXXV. törvény nyomán fejlődtek ki, de a végrehajtásban számtalan a konfliktus, a megoldatlan probléma.

A tantárgy tematikája:

- A prostitúció történelmi és társadalmi gyökerei.
- A prostitúció szintjei, résztvevői és élőködői.
- A szabályozás irányai és hatásuk (permisszív, prohibicionista, reglemantációs)
- A prostitúcióval szembeni közvélekedés ambivalenciája, oksága, valamint következményei a rendőrségi működésben.
- A rendészeti korlátok és felelősség (különösen a gyermekprostitúció vonatkozásában).
- Önkormányzati kompetencia, a civilszféra kihasználatlan lehetőségei.

Irodalom:

- TAMÁSI Erzsébet: Budapest – prostitúció (a fővárosi utcai prostitúció rendészeti szempontú vizsgálata), Országos Kriminológiai Intézet, 2015.
- BORAI Ákos: A prostitúció, Kecskemét, 2000.
- NÉMETH Zsolt: A prostitúció rendőrségi nézőpontból, In.: „Csakhogy a szegényekről megemlékezzünk”, a WJLF tisztelgő kötete Bánlaky Pál 70. születésnapjára, Wesley János Lelkészsképző Főiskola, 2009.
- Jog, jogvédelem, ellátás – szakmaközi együttműködés a prostitúciós emberkereskedelem ellen projektjelentés, MONA Magyarországi Női Alapítvány, 2010.
- A gyermekprostitúció elleni fellépésről – AJB-1472/2011 jelenés, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, 2011.
- BALOGH Lídia – FÜSTÖS Mónika: Szexuális erőszakkal, kapcsolati erőszakkal és prostitúcióval kapcsolatos hírek a magyar rendőrség honlapján - észrevételek és javaslatok médiaetikai szemszögből, Magyar Rendészet 2015/1.
- VÁRADI Balázs: Egyes szabálysértési eljárások végrehajtási társadalmi költségeiről, Budapest Intézet 2016.
- PICKERING, Sharon – HAM, Julie: Hot pants at the border – Sorting Sex Work from Trafficking, The British Journal of Criminology, 54. évfolyam, 2014/1.

Tantárgyi leírás

- 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtásáról

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A rendészeti működés hatékonyságának korlátai

A tantárgy oktatója:

Dr. Németh Zsolt Ferenc PhD., ny. egyetemi docens, ny. r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0020

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A represszív eljárásokra feljogosított rendészeti szervezetek közismert dilemmája az eredményesség kontra törvényesség követelménypárosa.

A téma – a kontroll kriminológiája kérdéskörön belül – és a probléma sajátossága, holisztikus és interdependens megközelítést igényel.

A bűnügyi rendészetre vonatkozó alapvetések ugyanakkor axiómaként mondják ki, hogy a büntető igazságszolgáltatás előkészítő fázisaként a felderítés, nyomozás, és a vizsgálat nem tartalmazhat büntető jellegű mozzanatotokat.

A rendészeti működés hatékonysága a szakma számára sem gyakori érdeklődési terület, ugyanakkor pedig a közvélemény és a politikai hatalom gyakran számon kéri hatékonyságot, teljesen tisztázatlan kritériumok, olykor indulatok közepette.

A tantárgy tematikája:

- A rendszerszemlélet fogalmi készlete a bűnügyi rendészet működésére.
- Büntető igazságszolgáltatási modellek, és hatásuk a rendészetre.
- A hatékonyság, mint pénzkérdés, mint a büntető eljárás hatékonysága, mint közgazdasági kategória és mint rendszer-hatékonyság.
- A közbiztonság tartalma, és annak indikátorai, valamint a mérés problémái.
- A belső szakmai ellenőrzés és a civil kontroll hatása.
- A rendészeti hatékonyság kommunikációjának jelentősége.

Irodalom:

- FARKAS Ákos: a büntető igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának korlátai, in: Kriminológia, szerk.: Borbíró A., - Gönczöl-K., - Kerezsei K., - Lévay M., Wolters Kluwer, Budapest, 2016.
- KRÉMER Ferenc: Rossz döntések kora – rendészepolitikai tévelygések a rendszerváltás első húsz évében, Napvilág Kiadó, 2010.
- NÉMETH Zsolt: Bizalomhiány a magyar rendőrségnél – okok és következmények In.: Bizalom – társadalom – bűnözés, V. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés, Szeged, 2005. X. 6-7. (szerk.: Jacsó Judit), Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006.
- FINSZTER Géza: Erőszakszervezet vagy biztonságot szolgáltató hatóság, in.: Kriminológiai Tanulmányok 47., OKRI, Budapest, 2010.
- KISS Szabolcs: A BRFK-n kísérleti jelleggel bevezetett bűnügyi régiók működéséről, Belügyi Szemle, 2011/7-8.
- GECSE Gábor: Alkotmányos rendőri működés és rendőrszakmai belső ellenőrzés, Belügyi Szemle, 2012/4.
- KRISKÓ Edina: A rendőri erőszakmítosz nyomában, Rendészeti Szemle, 2009/2.
- KRISKÓ Edina: Fókuszban a rendőrség, Belügyi Szemle, 2011/12.
- GRIFFITHS C. T. – MURPHY J. J. – TATZ M.: Improving Police Efficiency – challenges and opportunities, Her Majesty the Queen in Right of Canada, 2016.

Tantárgyi leírás

- GRIFFITHS C. T. - POLLARDB N. - STAMATAKISC T.: Assessing the effectiveness and efficiency of a police service: the analytics of operational reviews, Police Practice and Research , 2014 - <http://dx.doi.org/10.1080/15614263.2014.972621>

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

**A gyermekvédő rendőrség – utópia vagy
szükségyszerűség**

A tantárgy oktatója:

Dr. Németh Zsolt Ferenc PhD., ny. egyetemi docens, ny. r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0021

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A magyar rendőrségi gyermekvédelem közel egy évszázados, jelentős hagyományai és eredményei vannak, napjainkban azonban jellemzően háttérbe szorult. A „gyermek érdekének mindenekfelett való érvényesítése”, amely az ENSZ gyermekjogi konvenciójának alapeszméje, de az ET 2012-es ajánlásának passzusai a „gyermekbarát igazságszolgáltatásról” egyaránt visszhangtalanok maradtak a rendőrségi szabályzatokban és a gyakorlatban egyaránt. Évtizedek óta nincs szabályzata, protokollja a rendőrségnek a gyermekekkel végzendő munkára, mint ahogy a nagyjelentőségű (a fiatakorúak büntető igazságszolgáltatására irányuló) ún. „pekingi szabályok” sem részei a rendőrség szervezeti kultúrájának. Általában nem tisztázott a rendőrségi gyermekvédelem tartalma, alanyai, valamint a bűnüldözési érdek és a gyermekek sorsának alakulásához fűződő társadalmi érdek kollíziójának feloldhatósága.

A kurzus gyakorlati célja a hiányzó gyermekvédelmi protokoll kidolgozása.

A tantárgy tematikája:

- A rendőrségi gyermekvédelem tartalma (büntetőfelelősségre vonás, áldozatvédelem, veszélyeztetettség detektálása, kezelése és jelzése).
- A gyermekvédelem alanyai (a gyermekkor fogalma és terjedelme)
- A gyermekbűnözés helyzete, veszélyességének értékelése a közbiztonság, illetve a gyermek aspektusából.
- A gyermekvédelem kötelezettei, az együttműködés problémái (a gyermekvédelem állami intézményrendszere, a civil szféra, az országlakó polgár – a gyermekvédelmi jelzőrendszer)
- A pekingi és a havannai (fk. büntetés-végrehajtási) szabályok, valamint a riadhi (fk. bűnmegelőzési) irányelvek rendőrségi vonatkozásai.
- Egy rendőrségi ifjúságvédelmi regulációs kísérlet (Csendes László, 1998).

Irodalom:

- ROSTA Andrea: Rendőrségi gyermekvédelem a kontrollmélet tükrében, Magyar Rendészet, 2010/3-4.
- NÉMETH Zsolt: A gyermek- és fiatakorúakkal kapcsolatos bűnmegelőzés gyakorlatának két évtizede Magyarországon (in: Tanulmányok Vigh József 70. születésnapjára, szerk.: Tauber István, (200-208.) ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2000.
- Gyermekjogi projekt, Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa, 2010 - www.ajbh.hu/documents/gyermekjogi.pdf
- KORINEK László: Fiatakorúak, gyermekkorúak, bűnözés, in. Kriminológia II., Magyar Közlöny és Lapkiadó, Budapest, 2010.
- ROSTA Andrea: Új fejlemények fiataljaink büntetőjogi érintettségében, Magyar Rendészet, 2011/3.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A forenzikus medicina és a kriminalisztika kapcsolódási pontjai

A tantárgy oktatója:

Dr. Angyal Miklós PhD.

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0022

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A hallgatók betekintést nyernek az igazságügyi/törvényszéki orvostan kialakulásának történetébe, megismerik a medicina képviselőinek büntető igazságszolgáltatásban betöltött szerepének jelentőségét. Ismereteket szereznek a tudományos megismerés jellemzőiről, a természet- és társadalomtudományok komplementer működéséről. Megismerik a kriminalisztika, azon belül is a krimináltechnika, valamint a forenzikus tudományok egymáshoz való viszonyát, a biológiai anyagmaradványok felkutatásának, rögzítésének és szakértői vizsgálatának lehetőségeit. Esetismertetésekén keresztül tudást szereznek a megosztott megismerés jelenségéről és fontosságáról. Megismerkednek azokkal az orvosszakértői eljárásokkal és szakértői véleményalkotási módszerekkel, amelyek segítik a hatóságok döntéshozatali folyamatait a nemi erkölcs-, nemi szabadság, valamint a testi épség- és az élet elleni bűncselekmények felderítésében és bizonyításában.

A tantárgy tematikája:

- A törvényszéki/igazságügyi orvosszakértés kialakulása és mérföldkövei.
- Orvosszakértők a büntető igazságszolgáltatásban.
- A kriminalisztika és a forenzikus tudományok a XXI. században. Nemzetközi trendek, standardizáció és validáció.
- Kognitív kriminalisztika. A tudományos megismerés jellemzői. Tudós nyomozók és/vagy nyomozó szakértők?
- Megosztott megismerés a büntető igazságszolgáltatásban.
- Orvosszakértő a bűnügyi helyszínen. Kompetenciák és lehetőségek.
- Biológiai anyagmaradványok: fajtáik, felkutatásuk, rögzítésük, vizsgálati lehetőségeik.
- Orvosszakértői feladatok a nemi erkölcs-, nemi szabadság elleni bűncselekmények nyomozásában.
- Orvosszakértői feladatok a testi épség-, és az élet elleni bűncselekmények nyomozásában.
- Az orvosi „művészet” hibái. Az orvos, mint (sok mindennel) terhelt.

Irodalom:

Kötelező:

- Sótonyi, P. (szerk.): Igazságügyi orvostan. Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió, Budapest (2011).
- Angyal, M., Kricskovics, A.: Helyszíni halottvizsgálat. Elméleti alapok és gyakorlati útmutató. Korszerű Családorvos Képzésért Alapítvány, Pécs (2014)
- Angyal, M.: Rendkívüli halál – orvos a halottszemlén. Belügyi Szemle, 58. évf., 9. (2010), 51-59
- Angyal M., Kricskovics, A.: Halott újszülött vizsgálatának kriminalisztikai és szakértői nehézségei. Belügyi Szemle, 64. évf., 7-8. (2016), pp. 31-43

Tantárgyi leírás

- Angyal, M.: A kriminalisztikai megismerés, avagy a kriminalisztika megismerése. A munkát nem lehet eltitkolni: Tiszteletkötet Tremmel Flórián professor emeritus 75. születésnapjára. Pécsi Tudományegyetem (2016), pp. 9-13.
- Kármán, G.: Bizonyítás az angloamerikai büntetőeljárás rendszerben; Kriminológiai Tanulmányok 51., Budapest (2014), 110-129.
- Buckles, T.: Crime Scene Investigation, Criminalistics, and the Law; Delmar Learning, NY USA (2007)

Ajánlott:

- Bócz, E. (szerk.): Kriminalisztika 1-2. BM Duna Palota és Kiadó, Budapest (2004)
- Ibolya, T.: Kriminalisztikatörténeti tanulmányok. Patrocinium Kft. (2015)
- Ackermann, R., Clages, H., Roll, H.: Handbuch der Kriminalistik. 2. Auflage, Boorberg (2007)
- Jordan, F. D.: Sex Crime Investigations. The Complete Investigator's Handbook. Paladin Press, Boulder, Colorado (1996)
- Madea, B.: Handbook of Forensic Medicine. Jon Wiley and Sons (2014)
- Shepherd, R.: Simpson's Forensic Medicine (12th ed.), Arnold, London (2003)
- Watson, K. D.: Forensic Medicine in Western Society. A History. Routledge, Oxon (2011)
- Angyal, M.: A maradandó fogyatékoság és a súlyos egészségromlás büntetőjogi és orvosi értelmezése. Magyar Jog 22:(11) pp. 648-654. (2015)
- Fenyvesi, Cs.: A kriminalisztika tendenciái. A bűnügyi nyomozás múltja, jelene, jövője. Dialóg Campus Kiadó (2014)
- Tremmel, F: Bizonyítékok a büntetőeljárásban. Dialóg Campus Kiadó. Budapest-Pécs (2006)

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Kutatásmódszertan különös tekintettel a levéltárakban, a múzeumokban és a könyvtárakban végzendő tudományos kutatáshoz

A tantárgy oktatója:

Dr. Kovács Tamás PhD. egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0023

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A doktorandusz hallgatók dolgozatuk, vagy akár csak egy publikációjuk vagy a dolgozat egyik fejezetének elkészítése kapcsán könnyedén kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy kutatásaik során mélyebb könyvtári, levéltári esetleg múzeum kutatást kell végezniük. A kurzus egyfajta keretként általános tudományfilozófiai és kutatásmódszertani alapokat is ad. Az óra célja, hogy a doktorandusz hallgatók tisztába legyenek egyrészt a könyvtárak, levéltárak és múzeumok működési rendjével, szervezeti sémájával, gyűjtőkörével, illetékességével. Eme ismeretekkel felvértezve cél, hogy a hallgatók elsajátítsák a különböző közgyűjteményekben való kutatás módszertanát. A kurzus külön időt szentelne olyan kérdéseknek is, mint hogy az interjúk feldolgozása és összevetése hogyan történik az írott, illetve agy akár adott esetben a tárgyi forrásokkal. Szintén külön óra foglalkozik a külföldön való kutatási lehetőségekkel. Az erre vonatkozó szabályozók ugyanis – kis túlzással – minden országban más és más, de különösen igaz ez az EU-n kívül (Oroszország), illetve Európán kívül (USA, Izrael). Ma már a különböző magángyűjteményeknek – legyenek azok fizikálisan elérhetőek vagy csak digitálisak – is számos olyan információt, emléket hordozhatnak, amelyek a kutatáshoz elengedhetetlenül fontosak. Ugyanakkor felhasználásuk számos jogi és módszertani kérdést vethet fel.

A tantárgy tematikája:

- Általános tudományfilozófiai bevezetés, mitől tudomány a tudomány, hogyan kell állításokat bizonyítani a társadalomtudományokban.
- A témaválasztás problematikája, kutatási terv készítése.
- A magyar közgyűjteményi rendszer felépítése, gyűjtési körök.
- A magyar levéltári rendszer, a levéltári kutatások módszertana.
- A magyar könyvtári és múzeumi rendszer, az ott végzett kutatások módszertana.
- Az interjúk és az „oral history” készítése és felhasználása.
- Kutatás külföldön – EU-n belül és EU-n kívül.
- Digitális adattárak, magángyűjtemények és közösségi oldalak szerepe a kutatásban.

Irodalom:

Kötelező:

- Majoros Pál (2006): A kutatásmódszertan alapjai, Tanácsok, tippek, trükkök (nem csak szakdolgozat-íróknak), Budapest, Perfect Kiadó
- Margitay Tihamér (2004): Az érvelés mestersége. Érvelések elemzése, értékelése és kritikája, Budapest, Typotex Kiadó
- O'Toole, James M. - Cox, Richard J. (2006): Understanding Archives and Manuscripts, Chicago, Society of American Archivists
- McCrank, Lawrence J. (ed.) (2013): Archives and Library Administration – Divergent Traditions and Common Concerns, New York, Haworth Press

Tantárgyi leírás

- Kőfalvi Tamás – Mészáros Márta – Ónodi Márta (2007): Közgyűjteményi ismeretek, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Horváth Tibor – Papp István (1999): Könyvtárosok kézikönyve, Budapest, Osiris Kiadó
- Balassa M. Iván – Zentai Tünde (2004): Magyarország múzeumai. Múzeumlátogatók kézikönyve, Budapest

Releváns honlapok:

www.mnl.gov.hu; www.oszk.hu; www.mnm.hu;
http://www.bstu.bund.de/DE/Home/home_node.html
<https://www.archives.gov/dc-metro/washington>

Ajánlott:

- Héra Gábor - Ligeti György (2005): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása, Budapest, Osiris Kiadó
- Eco, Umberto (1992): Hogyan írjunk szakdolgozatot?, Budapest, Gondolat Kiadó
- Falus István – Ollé János (2008): Az empirikus kutatások gyakorlata, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Basics Beatrix: Az emlékezés helye vagy eltörölt hely? Múzeum-értelmezés a 21. században. In: Történet – muzeológia, in: Gyulai Éva – Viga Gyula (2010): Tanulmányok a múzeumi tudományok köréből a 60 éves Veres László tiszteletére, Miskolc, 471–476
- Popper, Karl (1997): A tudományos kutatás logikája, Budapest, Európa Könyvkiadó
- Babbie, Earl (2003): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Budapest, Balassi Kiadó

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Az informatikai bűnözés kihívásai. Kiberbiztonság és kibervédelem, rendészet és állampolgári jogok a kibertérben

A tantárgy oktatója:

Dr. Parti Katalin PhD. egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0025

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A XXI. század bűnözőési gyakorlatát, az állam nemzetbiztonsági felelősségét merőben átalakította az informatikai bűnözés. A számítástechnika és az internet fejlődésével megjelenő eszközök egyfelől a personalizált jelenlétet teszik lehetővé, másfelől új típusú bűncselekmények elkövetésére, az új típusú bűnöző megjelenésére adnak lehetőséget. Ezek a folyamatok nemcsak új jogszabályok megjelenését indukálják, hanem szükségessé teszik az egyes szervek (nyomozó hatóságok, internet-szolgáltatók) összehangolt fellépését is úgy helyi, mint nemzetközi szinten.

A tantárgy keretében vizsgáljuk az informatikai bűnözés fogalmi elemeit, lehetséges csoportosításait, az informatikai bűnözés evolúcióját, jellemző fejlődési fázisait, az informatikai bűncselekmények nyomozása során felvetődő nehézségeket, ellentmondásokat, a technikai fejlődéssel kapcsolatosan előállt új elkövetési formákat, az elkövetői csoportok jellemzőit, valamint az egyén online viktimizálódásban betöltött szerepét, és az ezért vállalt felelősségét. Tanulmányozzuk a devianciáknak az internet és az online közösségek fejlődésében betöltött szerepét és megnyilvánulási formáit.

Megvizsgáljuk, hogyan illeszthető az informatikai bűnözés szabályozásának és nyomozásának magyarországi gyakorlata az európai és a nemzetközi trendbe, létezik-e speciális európai útja az informatikai bűnözés nyomozásának, hogyan illeszkednek egymáshoz az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok kibertérrel kapcsolatos szabályozási elképzelései. Hogyan található meg az egyensúly a személyes adatok és a magánélete védelméhez fűződő érdek, valamint az állam védelmi kötelezettsége, így különösen a nemzetbiztonság védelme és az állampolgárok online adatforgalmáról való adatgyűjtés között. Az informatikai bűnözés elleni egyéni védekezés és szervezeti (állami) védelem keretében tanulmányozzuk, milyen alkotmányos és emberi jogi korlátjai vannak az egyén alapvető jogaiba való beavatkozásnak az állampolgári és nemzetbiztonsági védelem égisze alatt.

A téma vizsgálata interdiszciplináris megközelítést igényel, amelyben a büntetőjog, a büntető eljárásjog, a szociológia, a filozófia és jogbölcselet, valamint a pszichológia szempontjai egyaránt helyet kapnak. Az órákon a vitás pontok esettanulmányokon keresztüli tárgyalása lehetőséget ad a moralitás, az igazságosság, és az etikai kérdések tisztázására, ellentmondásos vetületeinek elemzésére is.

A tantárgy tematikája:

- Alapfogalmak és megközelítések: kibertér, kiberdevianciák, kiberbűnözés, kibervédelem, kiberbiztonság. A kibertér kialakulása.
- Kiberdevianciák és kiberbűncselekmények. A devianciák jelentősége és evolúciója a kibertérben.
- A kiberbűncselekmények evolúciója. Bűnmegelőzési és kezelési lehetőségek.
- Devianciák az online közösségekben. Az online közösségek társadalom- és személyiségformáló ereje.

Tantárgyi leírás

- A kibertér szabályozása. Önszabályozás és állami szabályozás. Az egyéni szereplők és az állam együttműködése a szabályozásban.
- Állampolgári jogok a kibertérben és azon túl. Adatvédelem és megfigyelés.
- Az európai adatmegőrzési irányelv felemelkedése és bukása. Az adatmegőrzés új irányai és a büntetőeljárás céljára történő adatbeszerzés korlátai.
- Megfigyelés (surveillance) és viszontfigyelés (sousveillance). A nemzetbiztonság és az állampolgárok online kommunikációjának megfigyelése. Snowden és az „új” demokrácia.
- Rendőri jelenlét a kibertérben. Alternatívák a nyomozó hatóság fellépésére.
- Nyomozás és nemzetközi együttműködés a kibertérben elkövetett bűncselekmények körében. Európa és az Egyesült Államok együttműködése.
- Nemzetbiztonság és kibervédelem. Hazai és nemzetközi jogszabályok és gyakorlat.
- Szervezett bűnözői csoportok az interneten. Az online szervezett bűnözői csoportok felépítése.

Irodalom:

Kötelező:

- Bárd P. & Borbíró A. (2010). Kontrollálatlan kontrolltársadalom. Kriminológiai Tanulmányok (szerk: Virág György) Vol. 47, Elérhető: http://www.okri.hu/images/stories/KT/KT47_2010/008_kt47_kontrollalatlankontrolltarsadalom.pdf
- Kerecsi, K. (2009). A kontroll technológiája: A technikai fejlődés szerepe a társadalmi kontroll gyakorlásában. In Németh Zs. (szerk.) Írások Tauber István tiszteletére. MKT-ELTE ÁJK, Budapest, pp. 59-65
- Kovács L. & Krasznay Csaba (2010). Digitális Mohács. Egy kibertámadási forgatókönyv Magyarország ellen. Nemzet és Biztonság 2010 Február, pp. 44-56. Elérhető: http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/kovacs_laszlo_krasznay_csaba-digitalis_mohacs_.pdf
- Krasznay, Cs. (2013). A rendvédelmi szervek helye a kibervédelemben. Magyar Rendészet, XIII. Évfolyam 2013. Különszám - 2013. Szeptember. Elérhető: http://krasznay.hu/presentation/rendvedelem_krasznay.pdf
- Nagy Z. A. (2015). A virtuális világból a valóságba. Pecshor.hu, Elérhető: <http://pecshor.hu/periodika/XV/nagyz.pdf>
- Nagy Z. A. (2013). A kiber-háború új dimenzió – a veszélyeztetett állambiztonság. Pecshor.hu, Elérhető: <http://www.pecshor.hu/periodika/XIII/nagyz.pdf>
- Nagy Z. A. (2009). Bűncselekmények számítógépes környezetben. Ad Librum. Budapest
- Nagy Z. A. (2012). A szervezett bűnözői jelenségek a számítógépes hálózatokon. Belügyi Szemle 2012. 6. szám pp. 108-125.
- Parti, K. & Kiss, T. (2016). Az informatikai bűnözés. Borbíró A. (szerk.) Kriminológia. Budapest: Wolters-Kluwer
- Szabó, I. (2011). A számítástechnikai adat, mint elektronikus bizonyíték. Kriminológiai Tanulmányok 48. (szerk: Virág György) OKRI, Budapest, 2011, pp. 13-28
- Szabó, I. (2011). Az informatikai terrorizmus veszélyei Belügyi Szemle, 59. évfolyam, 2011/2. Pp. 5-20
- Szabó, I. (2010). Informatikai bűncselekmény, informatikai terrorizmus vagy informatikai hadviselés? In Vig Dávid (szerk.): A globalizáció kihívásai – kriminálpolitikai válaszok. Magyar Kriminológiai Társaság, Budapest, 2010. pp. 98-110

Ajánlott:

- Castells, M: (2010). A hálózati társadalom kialakulása – Az információ kora, Gazdaság, társadalom és kultúra. I. kötet, Budapest: Gondolat-Infonia
- Christou, G. (2016). Cybersecurity in the European Union. Resilience and Adaptability in governance Policy. London: Palgrave and Macmillan

Tantárgyi leírás

- Fuchs, C. (2008). Internet and Society. Internet and Society. Social Theory in the Information Age. New York: Routledge. Routledge Research in Information Technology and Society Series;
- Kiss T. & Parti K. (2017). A mém vajon mi? A mémekért való felelősség megállapíthatóságának kérdései és lehetőségei. Infokommunikáció és Jog, 2017/66-65. szám
- Kiss, T. (2014). Az áldozattá válás dimenziói az online színtéren. Jogi Tanulmányok, Budapest: ELTE ÁJK, pp. 382-393. Elérhető:
http://epa.oszk.hu/02600/02687/00006/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2014_382-393.pdf
- Lyon, D. (2015). The Snowden stakes: Challenges for understanding surveillance today. Surveillance & Society, 13(2): 139-152
- Mann, J. (2015). The Internet of Things: Opportunities and Applications across Industries. International Institute for Analytics. SAS White Paper, December 2015
- Mann, S., Nolan, J. & Wellmann, B. (2003). Sousveillance: Inventing and using wearable computing devices for data collection in surveillance environments. Surveillance & Society 1(3): 331-355
- Pease, K. & Tseloni, A. (2014). Using Modeling to Predict and Prevent Victimization. Springer e-Books
- Richards, N. M. & King, J. H. (2013). Three paradoxes of big data. Stanford Law Review Online 66(41)
- Rouvroy, A. (2016). „Of Data and Men”. Fundamental Rights and Freedoms in a World of Big Data. Bureau of the Consultative Committee of the Convention for the Protection of Individuals with Regard to Automatic Processing of personal Data (ETS 108). T-PD-BUR(2015)09REV, Strasbourg, 11 January 2016
- Smith, R. G. (2011). Human rights infringement in the digital age. In K. Jaishankar (ed.) Cyber Criminology. Exploring Internet Crimes and Criminal Behavior. New York: CRC Press Taylor & Francis Group. pp. 393-410
- Tropina, T. & Callanan, C. (2015). Self- and Co-regulation in Cybercrime, Cybersecurity and National Security. Heidelberg: SpringerBriefs in Cybersecurity

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A pénzmosás és a szervezett bűnözés

A tantárgy oktatója:

Dr. Szendrei Ferenc PhD., egyetemi docens, r. ezredes

Tantárgy kódja: RDIID03_SV0027

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tárgy foglalkozik a pénzmosás fogalmával, szabályozásával, fázisaival, a pénzmosás ismert technikáival, a pénzmosás elleni harcban szerepet kapó nemzetközi és hazai szervezetekkel. Tárgyalja az egyes országok tevékenységét és lehetőségeit a pénzmosás elleni küzdelemben. Megismertet a szervezett bűnözés fogalmát, kialakulásával (külföldön és Magyarországon), történetével, az egyes nemzetközi és hazai bűnözői csoportok jellemzőivel. Bemutatja a szervezett bűnözés és a pénzmosás kapcsolatát, közös területeit.

A tantárgy tematikája:

- A pénzmosás fogalma és fázisai
- A pénzmosás nemzetközi és hazai szabályozása
- Hazai és nemzetközi szervezetek a pénzmosás elleni küzdelemben
- Pénzmosási technikák
- Az egyes országok jellemzői a pénzmosás elleni harcban
- Offshore, adóelkerülés-adócsalás, pénzmosás
- A szervezett bűnözés fogalma, kialakulása, története
- A szervezett bűnözés nemzetközi területei, szervezett bűnözői csoportok
- Fellépés a szervezett bűnözés ellen
- A szervezett bűnözés és a pénzmosás összefüggései, közös területei

Kötelező (ajánlott) irodalom:

- Ábrahám Attila, Bereczki Zoltán, Berki Antal, Csákó Ibolya, Goricsán Tamás Károly, Farkasné dr. Halász Henrietta, Gazdag Tibor, Istvanovszki László, Jóvér Imre, Nagy Judit, Német Richárd, Nyeste Péter, Rigó Attila, Ródlér Norbert, Simon Béla, Sölétormos Gyula, Szilágyi Roland, Tahóczki Anita (In: Balláné Füstzer Erzsébet, Szendrei Ferenc, Urbán Zoltán (szerk.)) A szervezett bűnözés kézikönyve: Kiegészítő megközelítések és intézkedések a szervezett bűnözés megelőzése és az ellene való küzdelem érdekében – Összeállítás az EU tagállamainak jó gyakorlataiból. Budapest: Rendőrtiszti Főiskola, 2011. 133 p.
- Azalia Dolvoga: Organized Crime in Russia (Nouvelles Etudes Penales, 1998.)
- Bardócz Csaba: Pénzmosási technikák (Belügyi Szemle, 1997/3.)
- Charles Intriago: International Money Laundering (London, 1991.)
- Claire Sterling: Crime without Frontiers (Little, Brown, London, 1994.)
- Claire Sterling: Pax Mafiosa – A maffiabűnözés hálózatai (Budapest, Credit, 1997.)
- Cliff Karchmer: Illegal Money Laundering – A Strategy and Resource Guide for Law Enforcement Agencies (Police Executive Resources, Washington, 1988.)
- Dános Valér: A szervezett bűnözés egyes elemeinek megjelenése a hazai bűnözésben (Jogász Szövetségi Értekezések, 1988.)
- David Black: A kínai maffia – Jönnek a triádok (Háttér Kiadó, Budapest, 1992.)
- Déri Pál: A szervezett bűnözés esélyei (Rendészeti Szemle, 1993.)
- Elek Balázs: Bizonyítási kérdések a pénzmosás büntette kapcsán. (Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi tanulmányai, Tomus 5/1, Miskolc, 2004, 113-135. o.)

Tantárgyi leírás

- Elek Balázs: Juris ignorantia non excusat? A jogi tévedés megítélése a gazdasági büntetőperekben. (Rendészeti Szemle 2009 július - augusztus 96-109. o.)
- Elek Balázs: Economical crimes in the Hungarian Code Penal (In: Studies regarding criminality in the economic field romanian and hungarian Legislations. Agora University Oradea TKK. 2008. 219-251. o.)
- Fejes Eleonóra: A pénzmosás hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján (MNB Műhelytanulmányok, Budapest, 1994.)
- Gál István László: Néhány gondolat a terrorizmus finanszírozása elleni büntetőjogi szabályozás hatékonyságáról (In: Barabás A Tünde, Vókó György (szerk.) A bonis bona discere: Ünnepi kötet Belovics Ervin 60. születésnapja alkalmából. 538 p. Budapest: Országos Kriminológiai Intézet, 2017. pp. 49-60. (ISBN:978-963-308-301-7)
- Gál István László: A terrorizmus finanszírozásának fogalma és technikái a XXI. században Szakmai Szemle: A katonai nemzetbiztonsági szolgálat tudományos-szakmai folyóirata 14:(2) pp. 81-98. (2016)
- Gál István László: A pénzmosás (KJK–Kerszöv, Budapest, 2004.)
- Gál István László: A terrorizmus finanszírozása (PTE ÁJK Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézet, Pécs, 2010.)
- Guillemette de Véricourt: A maffia (Pécs, Alexandra, 1998.)
- Jacsó Judit: A pénzmosás bűncselekményének szabályozása az osztrák, a svájci és a magyar Btk.-ban (Keresztmetszet című kötet, szerk.: Karsai Krisztina, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2005. 71-83. o.)
- Jacsó Judit – Udvarhelyi Bence: A pénzmosás elleni fellépés aktuális tendenciái az Európai Unióban (Ügyészségi Szemle 2017/1. szám pp. 6-31.)
- Jacsó Judit: A pénzmosás elleni fellépés dimenziói Európában: múlt, jelen, jövő (Kriminológiai Közlemények 72. 2017. pp. 47-67)
- Jacsó Judit: Az Európai Unió III. pénzmosási irányelve és magyarországi gyakorlati tapasztalatai (Rendészeti Szemle, 2009. 7–8. szám)
- Jacsó Judit: Pénzmosás (Az Európai Unió büntetőjogi kézikönyve, szerk.: Dr. Kondorosi Ferenc – Dr. Ligeti Katalin, Magyar Közlöny Lap- és könyvkiadó, Budapest, 2008. 508-530. o.)
- Jeffrey Robinson: Pénzmosoda: a világ harmadik legnagyobb üzlete belülről (Budapest, Park, 1996.)
- Katona Géza: Szervezett bűnözés Magyarországon (Budapest, BM Kvk.)
- Kertész Imre: A szervezett bűnözés terjedelme (Kriminológiai Közlemények, A IV. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés anyaga., Győr, 2000. október 13-14., Szerk.: Dr. Róth Erika, MKT - Budapest, 2001.)
- Kiss László: Gazdasági bűnözés és bűnüldözés Magyarországon (Co-Nex-Trading Bt., Budapest, 1991.)
- Korinek László: A gazdasági bűnözés kriminológiai szempontú megközelítése (Rendészeti Szemle, 2009. 7–8. szám)
- Korinek László: Bűnözési elméletek (Duna Palota és Kiadó, Budapest, 2006.)
- Kóhalmi László: A gazdasági és a szervezett bűnözés (Bevezetés a bűnügyi tudományokba, Miskolc, 2007.)
- Patrick J. Ryan: Szervezett bűnözés (Kézikönyv, Santa Barbara, 1995.)
- Peter Lilley: Titkos ügyletek: A pénzmosás világa (Budapest, Perfekt)
- Szabó Kovács Judit: A nemzetközi bűnözés fokozódó veszélyessége hazánkban (1995.)
- Szántó Kovács Judit: A Vörös maffia (Belügyi Szemle, 1995.)
- Szladovics Mária: Szervezett bűnözés a gazdasági folyamatokban, pénzmosás -közgazdasági és bankpolitikai megközelítésből („A szervezett bűnözés Magyarországon” című témakör 1993-as kutatási szakaszának anyagai)
- Szendrei Ferenc: Néhány gondolat a pénzmosási technikákról és a pénzmosás méréséről MAGYAR RENDÉSZET 8:(3) pp. 104-110. (2008)

Tantárgyi leírás

- Szendrei Ferenc: A terrorizmus és a terrorizmus finanszírozás néhány jellemzője MAGYAR RENDÉSZET 9:(1-2) pp. 22-37. (2009)
- Szendrei Ferenc: A pénzmosás PhD értekezés, 309 p. Megjelenés/Fokozatszerzés éve: Pécs, PTE 2010.
- Szendrei Ferenc: A titkos információgyűjtés (In: Korinek László (szerk.) Értekezések a rendészetről 360 p., Budapest: Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. pp. 297-318. (ISBN:978-615-5305-91-7)
- Tonhauser László: Szervezett bűnözés? (Belügyi Szemle, 1983.)
- Tóth Mihály, Kóhalmi László: A szervezett bűnözés (In: Borbíró Andrea, Gönczöl Katalin, Kerezsi Klára, Lévay Miklós (szerk.) Kriminológia. 1031 p. Budapest: Wolters Kluwer, 2016. pp. 603-625. (ISBN:978-963-295-605-3)
- Tóth Mihály: A fehérgalléros bűnözés, a gazdasági bűnözés (Kriminológia-Szakkriminológia, Complex Kiadó, Budapest, 2006.)
- Tóth Mihály: Gazdasági bűnözés és bűncselekmények (Kjk-Kerszöv, Budapest, 2002.)
- Tóth Mihály: Húsz év mérlege, Gazdasági bűneink és következményeik egy „szép új világ”-ban (Rendészeti Szemle (2009. 7–8.)
- Varga Sándor: Szervezett bűnözés Magyarországon. Bűncselekmények az ásványolaj-forgalmazásban (Főiskolai Figyelő, Különszám, 1996.)

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A fogsághelyzeti és a hivatás-kötöttségekből eredő prizonizáció jelensége, következményei, mérése és megelőzési módszerei

A tantárgy oktatója:

Dr. Császár-Nagy Noémi, PhD., egyetemi docens

RDIID003K_SV0029

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A kurzus tematikájában részletezzük azokat a fogalmakat, elméleteket, modelleket, kutatási eredményeket, amelyek a kulcsfogalmakhoz kötődnek, és bemutatjuk azokat a szerzőket, akik e területen a tudásunkat gazdagították.

A kurzus a fogsághelyzeti prizonizációval, a hivatás-kötöttségekből eredő prizonizatív jelenségekkel, valamint a betegségi börtönhelyzet jellemzőivel foglalkozik. Bemutatja a krónikus fájdalom betegség (KFS) „fogság-állapotát” és párhuzamot von e két helyzet: foglalkozási és betegségből fakadó prizonizáció között.

Elemzi a maladaptív mechanizmusokat és károsodási jelenségeket a posztraumás stressz zavartól (PTSD-től) a kimerüléssel állapotokig, továbbá elemzi a kiégési (burn out) jelenségkör, dinamikát, eredetét és kimenetelt, kiégési spirált és ennek ego specificitását, valamint fejlődési hátterét.

Ismertetjük a valid, megbízható és objektív diagnosztikus módszereket, mint pl. a STSS-t (a Másodlagos Traumatizációs Stressz Skálát); az Interperszonális Reaktivitási Indexet (IRI-t), az Észlelt Stressz Felmérésének módszerét (Stauder és Konkoly Thege munkája nyomán); Maslach-féle kiégési leltárt; az Érzelmi Szabályozási Nehézségek Skálát (DERS), stb.

A kurzus résztvevői képessé válnak a börtönszociológia és az egészségpszichológia határterületének elméleti összekapcsolására és korszerű kutatások kivitelezésére ezen interdiszciplináris területen.

A tantárgy tematikája:

- A prizonizáció jelensége (depriváció, elidegenedés, kriminalizáció), meghatározó elméletei, pl. Clemmer elmélete
- A prizonizáció deprivációs és importációs modellje és a modern megközelítések
- A prizonizációs jelensége külföldi és a hazai fegyintézetek fogvatartottjainál
- A posztraumás stressz zavar (PTSD): elmélete, feltételezett okai, következményei, tünetei és kezelési lehetőségei
- A burn out szindróma: kialakulása, tünetei, kezelése és megelőzése
- A fegyintézeti dolgozói helyzet specifikus hatása a kiégésre: az ingerdepriváció és a börtönkultúra hatása
- A krónikus fájdalom szindróma (KFS) mint élet-börtön: diagnosztikája, kialakulásának okai, tünetei, megelőzési és kezelési lehetőségei
- Krónikus fájdalombetegség és pszicho-traumák kapcsolata: lelki sebek nyomai a testben
- A fegyintézeti dolgozók munkahelyi stresszkitettsége, egészségügyi ill. testi betegségekre való kockázata különös tekintettel a krónikus betegségekre
- Mérési módszerek 1: a PTSD, a burn-out és a munkahelyi stressz mérése
- Mérési módszerek 2: a krónikus fájdalom komplex bio-pszico-szociális mérése: Vizuális Analóg Skála, Többdimenziós Fájdalom Skála, Projektív tesztek, életút elemzés, neuropátiás komponens mérése
- Mérési módszerek 3: a prizonizációs jelenség komplex feltárása
- Miként hathat a prizonizáció a dolgozókra? (elméleti és kutatási megfontolások)
- Börtön-e a krónikus fájdalom betegségi helyzet? (elméleti és kutatási megfontolások)

Tantárgyi leírás

- A fegyintézeteki munkából adódó és a betegségi „börtönhelyzet” kivédése, megelőzése és kezelési lehetőségei

Irodalom:

- Arries, E., Maposa, S. (2013) Cardiovascular Risk Factors Among Prisoners. An Integrative Review. *Journal of Forensic Nursing*. Vol 9 Issue 1. p. 52-64.
- Bergner, Th. M. H. (2012) Burnout A kiégés megelőzése 12 lépésben. Z-Press Kiadó. Budapest.
- Brennstuhl, M. J., Tarquinio, C., Montel, S. (2014) Chronic Pain and PTSD: Evolving Views on Their Comorbidity. *Perspectives in Psychiatric Care*. 51. p. 295-304
- Chang, E., Johnson, A (ed) (2018) Living with chronic illness and disability. Elsevier. Australia.
- Clemmer, D (1940) The Prison Community. Boston. The Christopher Publishing House
- Costello, E., Bohue, J.E., Sarma, K., McGuire, B.E. (2015) Chronic Pain in Irish Prison Officers: Profile and Predictors of Pain Related Disability and Depression. *Pain medicine*. 2015 (16) p. 2292-2301.
- Crewe, B (2009) The prisoner society: power, adaptation, and social life in an English prison. Oxford University Press.
- Csóti András (szerk.) (2015) *Körletmozaikok 2015. „A büntetés-végrehajtási intézetek személyiállományának vizsgálata” című kutatás tanulmányai*. BVOP. Budapest.
- Dansie, E. J., Turk, D. C. (2013) Assessment of patient with Chronic Pain. *British Journal of Anaesthesia*. 111 (1) p. 19-25.
- Danquin, J. Ch (2013) Vicarious Victimization: Examining the Effect of Witnessing Victimization While Incarcerated on Offender Reentry. Thesis. Georgia State University. http://scholarworks.gsu.edu/cj_theses/18.
- Davis, M. H. (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10, 85.
- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, p.113-123.
- Dersh, J., Polatin, P. B., Gatchel, R. J. (2002) Chronic Pain and Psychopathology: Research Findings and Theoretical Considerations. *Psychosomatic Medicine*. 64. p. 773-786.
- Detréné Urbán Nóra (2015) A stressz-rezisztencia és a pszichológiai rezisztencia fejlesztésének és fenntartásának szükségessége a védelmi szektorban. NKE Hadtudományi Doktori Iskola. PhD Doktori disszertáció.
- Eccleston, Ch., Wells, Ch., Morlion, B. (2018) *European Pain Management*. Oxford University Press.
- Ekkekakis, P (2013) *The Measurement of Affect, Mood and Emotion*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Fekete Sándor (1991) Segítő foglalkozások kockázatai - Helyer szindróma és burnout - jelenség. *Psychiatria Hungarica*, VI. évf. p. 17-19.
- Freudemberger, H. J.(1974) Staff Burn-out. *Journal of Social Issues*. Vol.30. Issue 1.p 159-165.
- Fülöp Emőke (2016) A gyógyítók kiégése az empátia és az érzelemszabályozás tükrében. Pécsi Tudományegyetem. PhD doktori disszertáció.
- Gatz, K. L., Roemer, L. (2004) Multidimensional Assessment of Emotional Regulation and Dysregulation: Development, Factor Structure and Initial Validation of Difficulties in Emotion Regulation Scale (DERS). *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*. 36. p. 41-54.
- Hajduska Mariann (2008): *Krízisléktan*. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Holmes T. H., Rahe, R.H. (1967). The Social Readjustment Rating Scale. *Journal of Psychosomatic Research*. Volume 11. Issue 2. p. 213-218.

Tantárgyi leírás

- Huszár László (1995) Alkalmazkodás. Hosszúidős elítéltek börtönadaptációja. Börtönügyi Szemle. 2: 21-34.
- Irvin, J., Cressey D.R. (2013) Thieves, Convicts and the Inmate Culture. Social problems.10. 2 p.142-155.
- Jewkes, Y., Bennett, J., Crewe, B. (2016) (ed) Handbook on Prison. Routledge, Taylor and Francis. London and New York.
- Kovács Mariann (2006) A kiégés jelensége a kutatási eredmények tükrében. LAM Orvoslás és társadalom, 16(11), p. 981-987.
- Kökönyei Gyöngyi (2008) Érzelmszabályozás krónikus fájdalomban. ELTE. PhD doktori disszertáció.
- Maslach, Ch. (1978) The Client Role in Staff Burn-out. Journal of Social Issues. Vol.34. issue 4. p 111-124.
- Maslach, Ch., Jackson, S.E. (1981) The Measurement of Experienced Burnout. Journal of Organizational Behaviour. Vol 2. Issue 2. p. 99-113.
- Newbold, G., Ross, J.I., Jones, R.S., Richards, S.C., Lenza, M (2014) Prison Research From the Inside: The Role of Convict Autoethnography. Qualitative Inquiry. Vol 20(4) p 439-448.
- Okifuji, A., Turk, D. C. (2016) Chronic pain and Depression: Vulnerability and Resilience. Neuroscience of Pain, Stress, and Emotion. Academic Press. P.181-201.
- Oláh Attila (2005) Érzelmek, megküzdés, optimális élmény-Belső világunk megismerésének módszerei. Trefort Kiadó. Budapest.
- Papp Gábor (2014) A prizonizáció elméletének újragondolása és alkalmazási lehetősége egy hazai fegyintézeti populáción. Budapest, Corvinus Egyetem Szociológiai és Társadalompolitikai Intézet doktoriiskolája.
- Petróczi Erzsébet (2007) Kiégés – elkerülhetetlen? Budapest, Eötvös József Könyvkiadó
- Pope, J. E., Deer, T.R. (ed) (2017) Treatment of Chronic Pain Conditions. Springer. New York
- Schaufeli, W. B., Maslach, Ch, Marek, T (1993) Professional Burnout. Recent development in Theory and Research. Routledge Library Editions. Taylor and Francis Group. London, New York.
- Shane, J., Fisher-Giorlando M. (2002) Inmate Misconduct: a Test of the Deprivation, Importation and Situational Models. Prison Journal, 82. ;3: 335-358.
- Stauder Adrienne, Konkoly Thege Barna (2006) Az észlelet stressz kérdőív (PSS) magyar verziójának jellemzői. Mentálhigiéné és Pszichoszomatika. 7. 3. p. 203-216.
- Solomon, Z., Horesh, D, Ein-Dor, Ts, Ohry, A. (2012) Predictors of PTSD trajectories following captivity: a 35 year longitudinal study. Psychiatry Research. Vol 199. Issue 3. P. 188-194.
- Sykes, G. M., Messinger, S. L. (1960) The Inmate Social System. In: Theoretical Studies in the Social Organization of the Prison. New York: Social Science Research Council. p. 5-19.
- Szabó Gábor (2013) Az életesemények pszichoszociális összefüggései és a krónikus betegségekkel való kapcsolata. Semmelweis Egyetem. PhD doktori disszertáció.
- Ting, L., Jacobson, J. M., Sanders, S., Bridge, B. E., Harrington, D. (2005) The Secondary Traumatic Stress Scale (STSS). Journal of Human Behavior in the Social Environment. Vol. 11. Issue 3-4. p.177-194.
- Valent, P. (2002). Diagnosis and treatment of helper stresses, traumas, and illnesses. In C. Figley (Ed.), Treating Compassion Fatigue (pp. 17-37). New York: Brunner - Routledge.
- Van der Kolk, B. (2015) The Body Keeps the Score. Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma. Penguin Books. New York

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A bűnöző élete. A kriminális karrier kezdetétől a végéig

A tantárgy oktatója:

Dr. Solt Ágnes PhD., tudományos főmunkatárs

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0030

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A kurzus keretében kísérletet teszek arra, hogy bemutassam a kriminális személyiség és magatartás kialakulásának, fejlődésének és bukásának összetett és bonyolult útját.

Hogyan születik, hogyan alakul ki egy bűnelkövető? Jellemzően milyen hatások érik? Milyen fordulópontok lehetnek az életében? Hogyan válik bűnözővé? Hogyan válik erőszakos elkövetővé? Hogyan válik gyilkossá? Hogyan menekül meg a deviáns életút elől? Hogyan tudjuk felismerni, kiszűrni, megelőzni, reintegrálni? Mikor és mit tudunk kezdeni a veszélyeztetett gyermekkel, fiatallal, felnőttel? Mi jellemző a bűnöző karrier folyamán? Mi vár az elkövetőre a büntetőeljárás során és a börtönben? Kik azok az emberek, akik ma Magyarországon a legsúlyosabb büntetést kapták?

Amennyiben a hallgatók igényüket fejezik ki kutatás-módszertani kérdésekkel is foglalkozunk, úgy arra is lehetőség van.

A megfogalmazott téma nagyon tág, sok mindent felölel, sokféleképpen megközelíthető és rengeteg szegmensét állíthatjuk fókuszba.

A kurzus elején a hallgatóknak lehetőségük van a témán belül a hangsúlyokat meghatározni: a témakör azon részét emeljük ki és foglalkozunk vele, amelyre nagyobb érdeklődés mutatkozik.

A kurzus interaktív, érzékenyítő jellegű, mindamellet rengeteg kutatási eredményre és tudáselemre épül.

A tantárgy tematikája:

- Értelmezési keretek: mit gondolunk a bűnözésről? Teóriák.
- A fiatalkori bűnözés magyarázatai és trendje.
- A legjelentősebb longitudinális kutatások és eredményeik
- Alkati és személyiségbeli vonások, illetve prenatális és natális jellemzők, mint rizikótényezők. Gyermekkor és család, szociális minták
- Hátrányos helyzet, mint rizikófaktor. Mélyszegénység, aluliskolázottság, munkanélküliség, kirekesztettség.
- A reziliencia és a protektív tényezők.
- Társadalmi intézményrendszerek szerepe és hatásai.
- Tipikus utak, illetve a rövid- és a hosszú távú bűnelkövető karrier közötti különbségek magyarázatai.
- Kutatásmódszertan. Mély – és narratív interjúk készítése; adatelemzés és kódolás dióhéjban.
- Az igazságszolgáltatás. Kihallgatások, meghallgatások menete és sajátosságai, bírói ítélezési gyakorlat különös tekintettel a 18. életévüket be nem töltött személyek estén.
- A börtön hatása: börtönártalmak, rövid és hosszú távú szabadságvesztés velejárói.
- Fogvatartotti hierarchia

Irodalom:

A felsorolt irodalomból 5 szabadon választott tanulmány elolvasása kötelező, a többi ajánlott.

Tantárgyi leírás

- Boros János & Csetneky László (2000): Börtönpszichológia. Budapest: Rejtjel Kiadó – Rendőrtiszti Főiskola
- Both Emőke (2003): A gyermekvédelmi rendszer és a bűnözés összefüggései. Család Gyermek Ifjúság Vol.4, No. 12, pp. 5-12
- Clark, Kenneth B. (2008): Fekete gettó: a hatalom dilemmái. Budapest: Educatio.
- Csemáné Váradi Erika (2009): Helyzetkép Magyarországon és a világban: kiskorú elkövetők és áldozatok. In Borbíró Andrea, Kerezi Klára (szerk.) A Kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I. IRM, pp. 249-272
- Dénes Veronika, Vaskuti András (2009): A fiatalok büntető igazságszolgáltatása; a helyreállító szemlélet perspektívái. In Borbíró Andrea, Kerezi Klára (szerk.) A Kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I. IRM, pp. 443-462
- Elliott, Delbert S. & Menard, Scott (1996): Delinquent friends and delinquent behavior: Temporal and developmental patterns. In Hawkins J. David (ed.) Delinquency and Crime: Current Theories. Cambridge, England: Cambridge University Press, pp. 28-67
- Farrington, David P., Coid, Jeremy W., Harnett, Louise; Jolliffe, Darrick, Soteriou, Nadine, Turner, Richard, West, Donald J. (2006): Criminal careers and life success: new findings from the Cambridge Study in Delinquent Development. Home Office Research, Development and Statistics Directorate
- Farrington David P, Loeber R. (2000): How can the relationship between race and violence be explained? In Hawkins D. F. (ed.) Violent Crimes: The Nexus of Ethnicity, Race and Class. New York: Cambridge University Press
- Fiáth Titanilla (2009): Jógyerek a börtönben. Café Babel, Vol. 58. (Tekintély), pp. 59–67
- Gottfredson, Michel R. & Hirschi, Travis (1993): A Control Theory Interpretation of Psychological Research on Agression. In Felson, Richard & Tedeschi, James T. (eds.) Aggression and Violence – Social Interactionist Perspectives. Washington D.C: American Psychological Association, pp. 47-68
- Hodosán Róza (2008): Merre visz az út? A Pest megyei bezárt kisgyermekotthonok volt lakóiról szóló utánkövetéses vizsgálta összegző tanulmánya /I. rész/. Család Gyermek Ifjúság Vol. 2, No. 17, pp. 13-25
- Hodosán Róza (2008): Merre visz az út? A Pest megyei bezárt kisgyermekotthonok volt lakóiról szóló utánkövetéses vizsgálta összegző tanulmánya /II. rész/. Család Gyermek Ifjúság Vol. 6, No.17, pp. 23-36
- Kerezi Klára (2009): Szegregáció, gyermekszegénység és esélyegyenlőség. In Borbíró Andrea, Kerezi Klára (szerk.) A Kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I. IRM, pp. 273-284
- Laub, John H. & Sampson, Robert J. (2003): Shared Beginnings, Divergent Lives: Delinquent Boys to Age 70. Cambridge, Massachusetts, and London, England: Harvard University Press
- Loeber, Rolf, David P. Farrington, David Petechuk (2003): Child Delinquency: Early Intervention and Prevention. [Washington, DC]: U.S. Dept. of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/193411.pdf>.
- Ranschburg Jenő (2001): Félelem, harag, agresszió. Budapest: Nemzeti Tankönyv Kiadó
- Solt Ágnes (2009): Élet a reményen túl. Szegregált telepen élők mentalitásvizsgálata. Kézirat. Budapest, OKRI
- Solt Ágnes, Antal Szilvia, Serfőző Lili (2011): A fogvatartotti szubkultúra és a totális intézmény belső rendje. Kézirat. Budapest, OKRI
- Solt Ágnes (2012): Peremen billegő fiatalok. Doktori értekezés
- Stewart, Michael (1994): Daltestvérek. (Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon.) Budapest: T-Twins Kiadó–MTA Szociológiai intézet–Max Weber Alapítvány
- Thornberry Terence P., Huizinga David, Loeber Rolf (1995): The prevention of serious delinquency and violence: Implications from the program of research on the causes and correlates of delinquency. In Howell James C., Krisberg Barry, Hawkins J. Davis, et. al. (eds.)

Tantárgyi leírás

Sourcebook on Serious, Violent and Chronic Juvenile Offenders. Thousand Oaks, CA, Sage,
pp. 213-237

- Tengelyi László (1992): A bűn, mint sorseseemény. Budapest: Atlantisz Könyvkiadó

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Rendészeti angol szaknyelv

A tantárgy oktatója:

Ürmösné Dr. Simon Gabriella PhD.,

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0033

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A rendészeti angol szaknyelv tantárgy oktatásának célja az általános idegen nyelvi tudásra épülő rendészeti szaknyelvi ismeretanyag bevezetése, majd elmélyítése és a kommunikatív nyelvi kompetenciák fejlesztése angol nyelven.

A szaknyelvi oktatás során a hallgatók megismerkednek a rendészet területén használatos szakterminológiával.

A nyelvi képzés célja a rendészeti szaknyelvi ismeretanyag, az adott szakterület kommunikációs körülményeiben, használandó szakterminológiának elsajátítása, a rendészeti szakmai nyelvhasználati képességek és készségek (beszéd- és íráskészség, hallás utáni értés, írott szöveg értése, közvetítő készség) fokozatos elsajátítása.

Előtanulmányi követelmény:

B2 nyelvvizsga

A tantárgy tematikája:

A nyelvi képzés keretén belül az alábbi témaköröket dolgozzuk fel időarányosan:

- Biztonságtechnika
- Bűnmegelőzés
- **Büntetés-végrehajtás**
- **Család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények**
- **Élet, a testi épség és az egészség ellen elkövetett bűncselekmények**
- Embercsempészés, emberkereskedelem
- **Fiatalkorú bűnözés**
- Gazdasági bűncselekmények, fehérgalléros és számítógépes bűncselekmények
- Határrendészet
- Helyszíni szemle
- Kiberbűnözés, informatikai és adatbiztonság
- **Kábítószer és alkohol**
- Katasztrófavédelem
- Kihallgatás
- Közlekedési bűncselekmények
- Közösségi rendőrség tevékenysége
- Közrend elleni bűncselekmények
- Nemzetközi együttműködés
- Nyomozás, büntetőeljárás
- Rendészet világa
- Rendőrségen
- Sürgősségi hívás
- **Szervezett bűnözés**

Tantárgyi leírás

- Terrorizmus
- Vagyon elleni bűncselekmények
- Vagyon- és személyvédelem
- Nemzeti Adó-és Vámhivatal
- **Visszaélés kábítószerrel, kábítószer-csempészés**

Irodalom:

Kötelező:

Angol:

- Charles Boyle & Ileana Chersan: English for Law Enforcement, Oxford, Macmillan. 2009.
- Ürmösné Dr. Simon Gabriella PhD: Technical English for Officers. Dialóg Campus Kiadó, Budapest. 2018.
- Simon Gabriella: Magyar-angol, angol-magyar rendvédelmi, közlekedés-vám és határrendészeti szakszótár. Rejtjel Kiadó, Budapest. 1999. Hungarian-English, English-Hungarian law enforcement, traffic-customs and border policing dictionary.
- Simon Gabriella: Angol szakmai témakörök a közép- és felsőfokú nyelvvizsgára, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2002. Technical English topics for the intermediate and advance level language exam.
- Dr. Borszéki Judit PhD: Crime and Justice 1-2-3., Budapest, RTF Nyomda, 2011.

Ajánlott:

Angol:

- Gyura Veronika: Crime through video. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 2019.
- Dr. Borszéki Judit PhD: Migration and Asylum. Budapest: NKE, 2014.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Rendészet a biztonságvédelem rendszerében

A tantárgy oktatója:

Dr. Szikinger István CSc., ny. c. egyetemi tanár

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0035

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás: A tantárgy célja a rendészeti tevékenység és a biztonságra vonatkozó felfogások, összefüggéseinek a megismertetése, a hallgatók ezzel kapcsolatos ismeretanyagának a bővítése, Cél továbbá rendészeti munka társadalmi környezetének ismeretében való végzésére vonatkozó tudatosság erősítése.

A tantárgy tematikája:

- A biztonság felértékelődése a társadalomban és a közhatalomban, ennek okai (az alapvető értékeket is érintő változások, a veszélyek növekedése a technikai fejlődés miatt, a létbizonytalanság, stb.).
- A kockázati (rizikó-) társadalom kialakulása, ismérvei.
- A biztonság lehetséges meghatározása. A biztonságfogalom kiszélesedése a 20. század második felében. A biztonság komplex jellege.
- Az objektív biztonság mérésének a lehetőségei. A szubjektív biztonság. Félelem a bűnözéstől.
- Nemzetközi biztonság.
- Az állami és nemzeti szuverenitás tiszteletben tartásán alapuló jogi szabályozás, a kooperatív biztonság, a kollektív biztonság. A nemzetközi biztonság védelmének intézményei.
- A biztonság alanyai. Az emberi biztonság koncepciójának kidolgozása és elfogadása.
- Az emberi biztonság és a közhatalom viszonya, a nemzeti biztonság és a nemzetbiztonság.
- Az emberi biztonság megvalósításának a gyakorlata. Emberi biztonság és állami-nemzeti szuverenitás.
- A közbiztonság fogalma és rendészeti megközelítése. A közbiztonság és a közrend. A közbiztonság és a közrend jogi meghatározottsága. A jogbiztonság és a közbiztonság, illetve a közrend viszonya.
- A biztonságiasítás (Securitization) technikája. A biztonságiasítás szükségessége és arányossága.
- A biztonságiasítás alkotmányos lehetőségei és korlátai. A biztonságiasítás megszüntetése (biztonságiatlanítás, Desecuritization), a biztonságiatlanítás megvalósításának a garanciái.
- Rendészet és jogbiztonság. A rendészet működésének jogi keretei. A szabályozás konkrétságának a problémái. Általános rendészeti felhatalmazás (polizeiliche Generalklausel). Jogi felelősség a rendészeti működésért.
- Az Alaptörvény szerepe a közbiztonság védelmében. Az Alaptörvény közvetlen hatálya. Az alapjogok rendszere és hierarchiája. Az alapjogok korlátozásának a lehetőségei és határai.
- Intézmények az alkotmányosság szolgálatában, az alaptörvény-sértések miatti jogorvoslati lehetőségek.
- A célszerűség és eredményesség viszonya a törvényességhez.
- A követelmények összhangja.
- Téves felfogások és téves gyakorlat a törvényes követelményeknek a siker érdekében történő mellőzése terén.
- A rendészeti eljárás. Az eljárási igazságosság (procedural justice) fogalma és illeszkedése az Alaptörvény követelményrendszerébe. Az eljárási igazságosság és a rendészeti működés eredményessége, hatékonysága.

Tantárgyi leírás

Irodalom

Kötelező:

- Beck, Ulrich (2003) A kockázat-társadalom: út egy másik modernitásba. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég, Budapest
- Gazdag Ferenc – Remek Éva (2018): A biztonsági tanulmányok alapjai, Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- Gazdag Ferenc – Tólas Péter (2008): A biztonság fogalmának hatáiról, Nemzet és Biztonság, 2008/1, 3 – 9. o.
- Commission on Human Security (2003): Human Security Now, ENSZ, New York
letölthető:
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/91BAEEDBA50C6907C1256D19006A9353-chs-security-may03.pdf>
- Hough, Mike - Jackson, Jonathan - Bradford, Ben - Myhill, Andy - Quinton, Paul (2010): Procedural Justice, Trust and Institutional Legitimacy, Policing, Vol. 4, No. 3, 203-210. o.
letölthető:
<http://eprints.lse.ac.uk/27713/1/Procedural%20justice%2C%20trust%20and%20institutional%20legitimacy%20%28Isero%29.pdf>
- Taureck, Rita (2006): Securitization Theory and Securitization Studies, Journal of International Relations and Development, Vol. 9, No. 1, 53 – 61. o. letölthető:
<https://core.ac.uk/download/pdf/48444.pdf>
- Szikinger István (2009): Téveszmék a biztonságról és a szabadságról OKRI Szemle I. kötet 17 - 35. o.
- Szikinger István (2011): A rendészeti eljárásról, Rendészet és emberi jogok, I. évfolyam 2. szám, 29 – 35. o.

Ajánlott :

- Irk Ferenc (2012): Kétkedő kriminológia – a rizikótársadalom kriminálszociológiája, Bíbor Kiadó, Miskolc
- Kiss László (2009) Biztonságelméletek, biztonsági tanulmányok, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Ludovika Digitális Tudástár és Archívum, E-tananyagok repozitóriuma
- Korinek László (1995): Félelem a bűnözéstől, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
- Balogh István (2013): Biztonságelméletek, Nemzet és Biztonság, 2013/3-4, 36 – 56. o.
- Molnár Anna – Marsai Viktor – Wagner Péter (2019): Nemzetközi biztonsági szervezetek, Dialóg Campus Kiadó, Budapest
- Szenes Zoltán (szerk) (2016): Biztonságpolitika és válságkezelés, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Vezető- és Továbbképzési Intézet, Budapest
- Teke András (2012): Biztonság – rendészettudomány: ami a dimenziók, aspektusok, komponensek és kompetenciák mögött van, Pécsi határőr tudományos közlemények XIII. kötet, 15-28. o. letölthető:
<http://www.pecshor.hu/periodika/XIII/teke.pdf>
- Gasper, Des (2010): The Idea of Human Security) In: O'Brien, Karen - St. Clair, Asuncion Lera - Kristoffersen, Berit (szerk.), Climate Change, Ethics and Human Security, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 23 - 46.o.
letölthető: file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/metis_154129.pdf
- Finszter Géza (2018): Közrend, közbiztonság, jogbiztonság, II. fejezet, In: Finszter Géza: Rendészet, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 51 – 102. o.
- Vida Csaba (2013): A biztonság és a biztonságpolitika katonai elemei, Nemzet és Biztonság, 2013/1. 36 – 56. o.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A modern technológiák jogi kihívásai

A tantárgy oktatója:

Dr. Nagy Zoltán András PhD., egyetemi docens

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0036

Kreditérték: 2 kredit

Rövid tárgyleírás

Az országoknak a 3. és 4. ipari forradalom serious társadalmi - gazdasági - jogi kihívásokkal kerülnek szembe a közeljövőben, így a jogi szabályozás, oktatás, munka nélkül maradt társadalom, amelyek mellett globális felmelegedés, migráció, országok és az egyes társadalmak gazdasági szétszakadása és más problémákat is kezelni kell.

E pro futuro doktori programban a hallgatóknak lehetősége nyílik az új kihívások elsősorban jogi problémáinak kutatására, elemzésére, de lege ferenda megoldások megalapozott kimunkálására.

A tantárgy tematikája:

- Napjaink 3. és 4. ipari forradalmának előre vetíthető társadalmi, gazdasági hatásai.
- A kibertér, mint technológia realitásnak nemzetközi jogi és belső jogi kérdései.
- A drónok használatának civil- és büntetőjogi problémái.
- A 3D-s nyomtatás iparjogvédelmi és büntetőjogi kihívásai.
- Az egymással kommunikáló eszközök, kiber-fizikai rendszerek jogi vonatkozásai.
- Az önvezető autók civil és büntetőjogi jogi felelősségi kérdései.
- Big Data a jogász szemével, az Open Data.
- Az Internet technikai – tartalmi értelemben, jogi vetületei.
- A támadó kiberbűncselekmények.
- A tartalom-bűncselekmények a kibertérben.
- A kriptovaluták jelene, jövőbeli lehetőségei valamint a fintech és más modern pénzügyi megoldások
- Robotika társadalmi hatásai, különös tekintettel az oktatás megújítására és a munkaerőpiacra.
- Mesterséges intelligencia alkalmazása, fejlődése lehetőségei.
- A biológia forradalma és a humánus és a személyiségi jogok.
- Egyéni témafelvetés, konzultáció. A szemináriumi sorozat kiértékelése.

Irodalom

Kötelező:

- Marc Goodman: Future Crimes. Corgi Books Penguin. London.2015.
- Christopher Barnatt: The Next Big Thing. From 3D Printing to Mining the Moon. ExplainingTheFuture.com. 2015.
- Nagy Zoltán András: A jövő tegnap óta tart. Belügyi Szemle, 66. 2018/10. 36-55.o.
- Miskolczi Barna, Szathmáry Zoltán: Büntetőjogi kérdések az információk korában.
- Mesterséges intelligencia, Big Data, Profilozás HVG-ORAC Kiadó, 2018.
- Kiss, Tibor; Parti, Katalin: Informatikai bűnözés. In: Borbíró, Andrea; Gönczöl, Katalin; Kerezsi, Klára; Lévy, Miklós (szerk.) Kriminológia
- Budapest, Magyarország: Wolters Kluwer, 2016. 491-517. o
- Eszteri Dániel: Egy bitcoinnal elkövetett vagyon elleni bűncselekmény és az ahhoz kapcsolódó egyes jogi kérdések – Jura, Pécs 68. 2017/1. 25-31. o.
- Parti Katalin: Gyermekpornográfia az Interneten. Miskolc, Bíbor Kiadó. 2009.65 – 204.o.

Tantárgyi leírás

- Klein Tamás – Tóth András A robotika egyes szabályozási kérdései. In: Egyes modern technológiák etikai, jogi és szabályozási kihívásai. Homicskó Árpád Olivér (szerk.). Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar 2018. 93 – 118. o.
- Miskolczi Bodnár Péter: A drónokhoz kötődő aktuális jogalkotási, jogalkalmazási és etikai teendők. In: : Egyes modern technológiák etikai, jogi és szabályozási kihívásai. 139 – 178.o.
- Nagy Zoltán András: A 3D nyomtatás, mint a jogrendszert érintő új kihívás. Magyar Jog 61. évfolyam. 2017. október 613 – 621. o.
- Parti, Katalin: Kiberdevianciák, kriptovaluta-felhasználással elkövetett bűncselekmények, hot spot rendészet... Ügyészek Lapja 24.2017/6. 63-75. o.
- Watts, Barry: Clausewitzian Friction and Future War. (Revised Edition). CreateSpace Independent Publishing Platform. 2012.

Ajánlott:

- Nagy Zoltán András: Bűncselekmények számítógépes környezetben. Budapest, Ad-Librum, 2009.
- Parti, Katalin; Tibor, Kiss; Gergely, Koplányi Architecture of aggression in cyberspace: Testing Cyber Aggression in Young Adults in Hungary. International Journal of Cybersecurity Intelligence And Cybercrime. 13. 2018. p(s) 56 – 68.
- Nagy Zoltán András: A szerzői jog számítógépes környezetben (új szemlélet a nemzetközi jogban, régi válaszok a hazai jogban). Magyar Jog 54. évf. 2007.8. sz. 469-476.o.
- Gyarakai Réka: A drónok használatának hazai szabályozása. Magyar Rendészet, 2016. 16. évfolyam 1. sz. 43-54. o.
- Birher Nándor: A modern technológiák kérdései etikai, keresztény szempontból. In: Egyes modern technológiák etikai, jogi és szabályozási kihívásai. 11–36.o.
- Christopher Barnatt: 3D Printing. The Next Industrial Revolution. ExplainingTheFuture.com 2013.

Tantárgyi leírás

Tantárgy címe:

Nemek, szexualitás és devianciák

A tantárgy oktatója:

Dr. Tamási Erzsébet, PhD.

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0038

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A szabadon választható kollégium a nemek szempontjából vizsgálja a szexualitás, a devianciák és a bűnözés kérdését. Arra keresi a választ, hogy miért a férfiak köréből kerül ki a bűnözők döntő többsége, és miért találunk kevesebb devianciát a nők körében. A kurzus során az emberi viselkedést alapvetően meghatározó két ösztönalapú hajtóerő, az agresszió és a szexualitás kontrolljának megjelenési formáival ismerkedhet meg a hallgató. A nemi bűncselekmények megértéséhez az emberi szexuális viselkedés ismerete szükséges. Annak a folyamatnak a feltárása, amely kultúra függő és meghatározza egy adott társadalom szexuális kontrollrendszerét, a kötelező, az elfogadott vagy éppen tiltott magatartások megjelenési formáinak változásait és mindennek okait és következményeit. A szexuális viselkedés magában foglalja a „normális” szexualitás, a szexuális devianciák, a szexuális rendellenességek és a szexuális bűncselekmények fogalmát, amelyek időben, térben különböznek és átfedhetik egymást. A foglalkozások során a szexuális magatartások (jogi és erkölcsi) informális és formális szabályozásának és a mindennapi életben való ellentmondásainak bemutatására és megbeszélésére kerül sor.

A tantárgy tematikája:

- A nemek és a szexualitás biológiai és társadalmi meghatározottsága (a vallás, a jog és a tudomány szempontja szerint)
- A viselkedés és a nemi identitás pszichológiai problémái, lelki devianciák
- A szexualitás szabályozását meghatározó erkölcsi, jogi tényezők (elmélet és gyakorlat)
- A szexuális devianciák fogalma, változásai, jogi megítélésük
- A szexuális rendellenességek (orvosi, pszichológiai meghatározása, DSM-listák és bűncselekmények), parafilák
- A nemi szerepek történeti és társadalmi alakulásának következményei
- A család funkcióváltozásai és működési zavarai. Családon belüli erőszak
- Szexuális bűncselekmények. Jogi kategóriák. Elkövetők és áldozatok
- A gyerek szerepének alakulásából adódó zavarok. Gyermekabúzusok. Incestus. Pedofília
- Szexuális motívumú gyilkosságok, nemi erőszak, zaklatás.
- A prostitúció, pornográfia és a nemi szerepek
- A női emancipáció kriminogén következményei. Munkahelyi szexuális zaklatás.
- A hatalom és a nemek viszonyának jogi és kriminológia aspektusai.
- Nemek, bűnözés és a média, internet (hookup, sexing stb.)
- Szexuális felvilágosítás, bűnmegelőzés, áldozatvédelem

Irodalom:

- Tamási E: Nemek és bűnözés. In: Gönczöl-Kerezsi-Korinek-Lévay: Kriminológia. Szakkriminológia. Complex, 2006,
- Tamási E.: Bűnös áldozatok. BM Duna, 2005
- Virág Gy. /szerk./: Családi iszonyok. KJK-Kerszöv, 2005
- Raskó G.: Női bűnözés, KJK, 1978

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A bűnügyi célú titkos felderítés története és új irányai

Tantárgy oktatója:

Dr. Nyeste Péter PhD, egyetemi docens, r. alezredes

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0040

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A képzés célja, hogy a résztvevők megismerjék a bűnügyi célú titkos felderítés szakmatörténetét, valamint a rendszerváltást követően kialakult titkos információgyűjtést, annak hatását az új büntetőeljárás törvény és a vonatkozó ágazati szabályozók átalakítására. A tantárgy vizsgálja az európai tagállamok titkos felderítési gyakorlatát és a bűnüldözési hírszerző modelleket

A tantárgy tematikája:

- A bűnügyi hírszerzés szakmatörténete 1
- A bűnügyi hírszerzés kialakulása Európában és a hazai kezdetek. A bűnügyi célú felderítés fejlődése a második világháborúig.
- A bűnügyi hírszerzés szakmatörténete 2.
- A bűnügyi és állambiztonsági célú titkos információgyűjtés a rendszerváltásig.
- A titkos információgyűjtés és annak hatása az új büntetőeljárás kodifikációra. A rendszerváltás utáni titkos információgyűjtés rendszerszemlélete és annak hatása a gyakorlatra. Az új büntetőeljárás rendszer kidolgozásának igénye.
- Speciális nyomozási tevékenységek az EU-ban. A speciális nyomozási eszközök alkalmazásának áttekintés az Európai Unió tagállamainak egy részében.
- Bűnügyi hírszerzési modellek. A hazai, európai és angolszász hírszerzési modellek megismerése.

Irodalom:

Kötelező:

- NYESTE Péter-SZENDREI Ferenc: A bűnügyi hírszerzés kézikönyve. Budapest, Dialog Campus Kiadó, 2019.
- NYESTE Péter: Criminal Strategic Intelligence. National Security Review, 2015/2 sz. p.146–170.
- NYESTE Péter: A titkos információszerzés szükséges és lehetséges reformja. Belügyi Szemle, 2015/1. szám. p. 59–79.
- NYESTE Péter: A bűnüldözési célú titkos információgyűjtés története, rendszerspecifikus sajátosságai, szektorális elvei, Doktori értekezés, Budapest, 2017.

Ajánlott:

- CONCHA Győző: Politika. Budapest, Grill Károly Könyvkiadó Vállalat, 1905.
- Council of Europe Office in Belgrade: Deployment of special investigative means. Belgrade, 2013.(Criminal Asset Recovery Project in Serbia)
- DI NICOLA, Andrea – GOUNEV, Philip – LEVI, Michael – RUBIN, Jennifer: Study on paving the way for future policy initiatives in the field of fight against organised crime: the effectiveness of specific criminal law measures targeting organised crime. Final report, February 2014, Brussel.
- EUROPOL: Covert Human Intelligence Source Handling, European Union Manual on Common Criteria and Principles. Hága, Europol, 2012. (Law enforcement only)

Tantárgyi leírás

- FINSZTER Géza: A rendészet elmélete. Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2003.
- ISTVANOVSZKI László: Bűnelemzés a modern bűnüldözésben. Budapest, Patrocinium, 2012.
- LANTOS Mihály: A bűnügyi hírszerzés története. Egyetemi jegyzet, Budapest, NKE, 2012.
- NILVAL, Kim – MATTSON, Fredrik: The Criminal Arboristic Perspective – A method to combat Organised Crime. In. TÖTTEL, Ursula – BULANOVA-HRISTOVA, Gergana – FLACH, Gerhard (szerk.): Research Conferences on Organised Crime at the Bundeskriminalamt in Germany Vol. III., Bundeskriminalamt, Wiesbaden, 2016. p. 83–88.
- ROLINGTON, Alfred: Stratégiai hírszerzés a XXI. században, a mozaik módszer. Budapest, Tankönyvműhely, 2015.
- SZENDREI Ferenc: A pénzmosás. Doktori értekezés, Pécs, 2010.
- THIEDE, Frank – WINKLER, Sabrina – LEHRMANN, Bianca – MÜLLER, Judit – GOLZ, Nadja: Offene und Verdeckte Ermittlungsmassnahmen. Bundeskriminalamt, Wiesbaden, 2014.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

Kábítószer kriminalitás és annak társadalmi vonatkozásai

A tantárgyat oktató neve:

Dr. Sivadó Máté adjunktus, r. őrgy.

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0041

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A képzés célja, hogy a résztvevők modern tudást szerezzenek a drogokkal kapcsolatban, ami a jelenkori droghelyzetben elengedhetetlen. Fontos, hogy a hallgatók megismerjék a Kormány és a Rendőrség vonatkozó stratégiai dokumentumait, valamint a legújabb büntetőjogi, büntető-eljárásjogi rendelkezéseit. Cél, hogy globálisan megismerjék az egyes rendészeti szervek, és szolgálati ágak tevékenységét, és a lehetséges együttműködés formáit.

A tantárgy tematikája:

- A drogfogyasztás, mint társadalomra veszélyes jelenség. Bevezetés a narkológiába. A drogprobléma összehasonlítása egyéb szer- és viselkedési függőségekhez. Szerismeret.
- Drogok típusai, kiemelten az új pszichoaktív szerek. Megjelenésük, változásaik, a hazai és nemzetközi szabályozás reakciója a jelenségre. A legújabb pozitív tendenciák.
- Drogok hatásai. A könnyű drogok, nehéz drog kifejezések körüli dilemmák. A leggyakoribb félreértések a témában. Az egyes fogyasztói magatartások elemzése.
- A drogokkal kapcsolatos politikák: kínálat-, kereslet-, ártalomcsökkentés. A politikák ismertetése. A hozzájuk fűződő politikai, társadalmi támogatás bemutatása. A hatékonyságuk elemzése.
- Drogprevenció. Az egészségügyi ellátás rendszere.
- A drogprevenció egyes lehetőségeinek, és azok hatékonyságának elemzése. Nemzetközi legjobb gyakorlatok.
- Nemzetközi szervezetek és azok hazai társszervei tevékenységének bemutatása. Az UNODC (ENSZ Kábítószer-ellenőrzési és Bűnmegelőzési Hivatala - United Nations Office on Drugs and Crime), az EMCDDA (Az Európai Unió Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja - European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) a Drogfókuszpont tevékenységének kutatási eredményeinek bemutatása, elemzése.
- A Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok szervezete, működése, figyelemmel az ORFK vezetőjének legfrissebb iránymutatására.
- Miért és hogyan működnek a KEF-ek külföldön, és miért nem itthon? Az egyes résztvevők felelősségi viszonyai.
- A kábítószer kriminalitás büntetőjogi, büntető-eljárásjogi vonatkozásai. A büntető szabályozás bemutatása az 1980-as évektől napjainkig.
- Nemzeti drogellenes stratégia, a Rendőrség drogellenes stratégiája. A megelőző nemzeti stratégiák és azok tanulságai, megállapításai. A hatályos stratégia kialakulásának körülményei. A hatályos stratégia kitűzött céljainak megvalósulása. A rendőrség drogellenes stratégiájának bemutatása. A megvalósítás óta eltelt időszak eredményei.
- Rendészeti feladatok a drogokkal kapcsolatban.
- A közrendvédelem, a közlekedésrendészet, a bűnügyi nyomozás, a vádelőkészítés, a körzeti megbízotti tevékenység, a határvédelem, a vámigazgatás feladatai a drogkérdésben.
- A büntetés-végrehajtás problémái a kábítószeres elítéltek kezelésében. Drogok a börtönökben. A drogok okozta problémák a szervezet működésében. Droghasználat és függőség felismerése, kezelése a büntetés-végrehajtás során.
- Külföldi példák a fenti jelenségek kezelésére.

Tantárgyi leírás

Irodalom:

Kötelező:

- Sivadó Máté: Jelenkori drogpolitika Magyarországon és Európában, tengerentúli kitekintéssel PhD. értekezés 2015. Letölthető: <https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/219218>
- Ajánlott:
- 2018-as Éves Jelentés a magyarországi kábítószer-helyzetről az EMCDDA számára http://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/EMCDDA_jelentes_2018_HU.pdf
- EU Drug Markets Report 2019. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/joint-publications/eu-drug-markets-report-2019>
- Beszámoló az Emberi Erőforrások Minisztériuma Ifjúságügyi Főosztálya kábítószer-probléma kezelése érdekében végzett, 2013. évi tevékenységéről (EMMI 2014). Budapest, Emberi Erőforrások Minisztériuma.
- KASSAI Szilvia – PINTÉR Judit Nóra – RÁCZ József (2015): Addiktológiai területen dolgozó tapasztalati szakértők: interpretatív fenomenológiai analízisen alapuló kutatás. *Psychiatria Hungarica*, 30. évf. 4. sz. 372–388.
- KOCSIS Piroska (2010): A rendszerváltozás hatása a kábítószerfogyasztásra. *ArchívNet*, 10. sz. http://archivnet.hu/hetkoznapok/a_rendszervaltozas_hatasa_a_kabitoszerfogyasztasra.html
- LÉVAI Miklós (1992): Kábítószeres bűnözés. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Országos Kémiai Biztonsági Intézet Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat (2006): A kábítószeres világ. Budapest. (ORSZÁGOS KÉMIAI BIZTONSÁGI INTÉZET 2006)
- RITTER Ildikó: Büntetőjogi öngól: adalékok a kábítószer-fogyasztók elterelésének jog- és társadalomtörténetéhez, Országos Kriminológiai Intézet, 2016; https://www.okri.hu/images/stories/konyvajanlo/Ritter_2016/bjog_ongol_kotet.pdf
- SIMKÓ Alfréd (1973): A „psychotrop” gyógyszerek túlzott fogyasztásának profilja az országos adatok tükrében. *Ideggyógyászati Szemle*, 26. évf. 10. sz. 495–502.
- SZÉCSI Judit – SIK Dorka (2016): Szerhasználat egy hátrányos helyzetű járás szegregátumaiban. *Esély*, 27. évf. 2. sz. 115–131.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A prostitúció társadalmi kontrollja

A tantárgy oktatója:

Dr. Kovács István, adjunktus. r. őrnagy

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0042

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

„A prostitúció társadalmi kontrollja” tantárgy a prostitúció jelenségét szociológiai, jogi, és rendészeti kontextusban tárgyalja.

A kurzus során megismerjük a jelenséggel kapcsolatos hazai helyzetet, a rendelkezésre álló kvalitatív és kvantitatív felmérések tükrében. A kurzus nem csupán a történeti-, szakmai-, és elméleti háttér forráskritikai megközelítésére hív fel, de emellett olyan interaktív gondolkodási közeg kialakítására törekszik, amelyben a hallgatók az oktatóval közösen gondolkodva szereznek bővebb ismereteket mai Magyarországon társadalmi perifériára sodródott csoportról. A kurzus részeként megvalósuló interaktív műhely a prostitúció jelenségének az őskortól napjainkig tartó változásával foglalkozik, feldolgozva a társadalom racionális döntéshozatali mechanizmusait és a résztvevők érzelmi érintettségét is.

A tantárgy tematikája:

- Bevezetés: a prostitúció jelenségével kapcsolatos alapfogalmak tisztázása. Alapfogalmak tisztázása. Prostitúció, prostituált, futtató, kliens, ügyfél, közvetítő, rendőrség, szociális munkás, stb. (Nappali 2. óra ea., Levelező 2 óra ea.)
- A prostitúció története. Hazai és nemzetközi kitekintés. A prostitúció története az őskortól napjainkig, különös tekintettel az ókori szakrális prostitúcióra és a napjainkban devianciát képező jelenség összetevőire. (Nappali 2. óra ea., Levelező 2-3. foglalkozás 2 óra ea.)
- Irányzatok a prostitúció értelmezésében. A prostitúció orvos-, jog-, szociológia-, rendészeti-, gazdaság-, filozófia-, hittudományi megközelítése. A tudományterületek által létrehozott irányzatok. (Nappali 2. óra ea.)
- A prostitúció kezelésének hazai és nemzetközi jogi szabályozása. A hatályos büntető-, és szabálysértési törvény, valamint a prostitúció kezelésére szolgáló (rendőri) állami irányítás egyéb jogi eszközeinek, és a nemzetközi New Yorki Egyezménynek a feldolgozása. (Nappali 4. óra ea., Levelező 4-5. foglalkozás 2 óra ea.)

A prostitúció kezelési modelljei. A prohibicionista, a reglementációs-, az abolícionista-, valamint a neoreglementációs-, és neoabolícionista modellek feldolgozása. (Nappali 4. óra ea.)

- Rendőri feladatvégzés. Lehetséges hatalmi visszaélések. Rendőri intézkedések jogszerűsége és szakszerűsége. Hivatali visszaélés, korrupció. (Nappali 2. óra ea., Levelező 2 óra ea.)
- A szociális munka és a civil szervezetek szerepe a jelenség kezelésében. Reintegráció és reszocializáció, különös tekintettel az ebben résztvevő szervezetek munkájára. (Nappali 2. óra ea., Levelező 7-8. foglalkozás 2 óra ea.)
- A félév tudás anyagának áttekintése, a gyakorlati alkalmazáshoz kapcsolódó kérdések tisztázása. Anomáliák. A hazai-, és nemzetközi szabályozásból adódó ellentétes joggyakorlat megoldásának alternatívái, terepgyakorlat előkészítése. (Nappali 2. óra ea.)
- Dokumentumfilmek a magyarországi prostitúcióról. K1 és K2 dokumentumfilmek a magyar prostitúcióról, mint szociológiai tanulmányok elemzése és értékelése. (Nappali 4. óra gyak., Levelező 2. óra gyak.)

Tantárgyi leírás

- Terepgyakorlat (Field work) A prostitúció gyakorlására szolgáló „hallgatólagos megegyezésen alapuló” helyszínek felkeresése, rendőri biztosítás mellett rendőri intézkedések megtekintése. (Engedélyezés szükséges, alternatív megoldás terepszemle.) (Nappali 4. óra gyak., Levelező 2. óra gyak.)

Irodalom:

Kötelező:

- Rucska, A. (2017): A fiatalkori prostitúció narratívái. In: Nagy, Á. (szerk.) Szociálpedagógia a XII. században. Kecskemét, Pallasz Athéné Egyetem, 343-354.
- Vaskuti, G. (2017): A prostitúció szabályozásának változásai Magyarországon. In: Zséger, B. (szerk.): Válogatás a Válogatás a 2016-ban és 2017-ben tartott tudományos rendezvények előadásaiból. Budapest, Magyar Kriminológiai Társaság, 343-363.
- Forrai, J. (2016): Prostitúcióról szóló diskurzus a századfordulón multidiszciplináris megközelítésben. Kaleidoscope, 7. szám, 305-327.
- Heberer E. M. (2014) A History of Prostitution. In: Prostitution. Springer VS, Wiesbaden
- Kovács I. (2019): Egy empirikus kutatás részletei: a prostitúció jelensége és társadalmi kontrollja napjainkban. Budapest, Dialóg Campus
- Schreiber E. (1917): A prostitúció. Budapest, Magyar Királyi Belügyminisztérium Felügyelete

Ajánlott:

- Áldor V., Moreck K., Weisse S. (1920): A titkos prostitúció és a félvilág. (Vita Sexualis V.) Budapest, Sándor József és társa
- Borai Á. (2003): Prostitúció. Kecskemét, Print 2000 Nyomda Kft

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A tudatelméleti diszfunkciók szerepe az antiszociális viselkedésben

A tantárgy oktatója:

Dr. Fogarasi Mihály PhD., ny. egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03K_SV0045

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tárgy az antiszociális viselkedés háttérében meghúzódó számos lehetséges ok egyikére, a napjainkban egyre nagyobb kutatói figyelemben részesülő tudatelméleti funkciók zavaraira fókuszál. Bemutatjuk a tudatelmélet, mint az emberi pszichikum egyik alapvető képességegyüttese mibenlétét, normális és a szokásostól eltérő fejlődésmenetét, működésének feltételezett mechanizmusait.

Elemezzük az antiszociális viselkedés mindkét jellemző formájában; a proaktív és a reaktív agresszióban betöltött lehetséges szerepét.

A tantárgy tematikája:

- A tudatelmélet és a rokon fogalmak jelentései és jelentősége az emberi pszichikum működésében. A tudatelméleti funkciók biológiai alapjai. A tudatelmélet működéséről alkotott elméletek.
- A tudatelmélet normális fejlődésmenete. A tudatelméleti funkciók alakulásának késései. A fejlődést megnehezítő makroszociális és családi hatások. Az autizmussal élők tudatelméleti működése.
- A tudatelmélet diszfunkciói, valamint a személyiségzavarok összefüggései. A proaktív és reaktív agresszióra hajlamos személyiségek tudatelméleti zavarai. A tudatelméleti diszfunkciók lehetséges oki szerepe az agresszív viselkedés kioldásában.
- Empirikus kutatási eredmények az impulzív agresszió és a tudatelméleti működés zavarainak összefüggése terén.

Irodalom:

Kötelező:

- Allen, J. G., Fonagy, P., Bateman, A.W. (2011.) Mentalizáció a klinikai gyakorlatban. Oriold és Társai Kft., Budapest.
- Bátki Anna (2009) Örökbefogadott gyermekek érzelmregulációs és reprezentációs fejlődése.
- Doktori értekezés.
- Blair, R. J. R. (2003) Did Cain Fail to Represent the Thoughts of Abel Before he Killed Him? The Relationship Between Theory of Mind and Aggression. In: Repacholi, B. and Slaughter, V. (Eds.): Individual Differences in Theory of Mind. Macquarie Monographs in Cognitive Science. Hove, E. Sussex: Psychology Press.
- Paál T., Bereczkei T. (2006) Elmeteória, együttműködés, machiavellizmus: a felnőttkori elmeolvasó képesség hatása a társas kapcsolatokra. Magyar Pszichológiai Szemle, 61 (4), 511-532.

Ajánlott:

- Crick, N. R., Dodge, K. A. (1996) Social information-processing mechanism on reactive and proactive aggression. Child Development. 67 (3), 993-1002.
- Dennett, D. C. (1988) Az intencionalitás filozófiája. Budapest, Osiris kiadó.

Tantárgyi leírás

- Dolan, M., Fullam, R. (2004) Theory of Mind and Mentalizing Ability in Antisocial Personality Disorders With and Without Psychopathy. *Psychological Medicine*. (34) 1093-1102. Fogarasi Mihály (2011) A mentalizáció zavarának szerepe az indulati agresszióban.
- Rendvédelmi Füzetek 5. 13-44.
- Fonagy, P., Gergely, Gy., Target, M. (2007) The parent–infant dyad and the construction of the subjective self. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 48 (3/4), 288-328.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A rendőrség teljesítmény- és hatékonyság-mérésének keretei és a mérés indikátorai

A tantárgyfelelős oktató neve:

Dr. Vári Vince PhD., egyetemi docens, r. alez.

A tantárgy kódja: RDIID03K_SV0047

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A rendőrség társadalmi szerepével és részvételével kapcsolatos 21. századi nemzetközi szakirodalom szinte legégetőbb kérdése az állam közintézményeinek, így a rendőrség iránti társadalmi bizalom lényegének megfejtése. A társadalmi bizalom, mint egyfajta tőke, lényegét tekintve a rendőri működés „társadalmi hatásainak” kollektív érzülete.

Emellett egyben viszonyulás, beállítottság is a hatalom erőszakszervezetéhez. A modern rendészet tudományi kutatások eredményei mára meghaladták a döntően a rendészeti feladatellátás során „produkált” mennyiségi alapú indikátorok használatát, és leginkább a minőségi mutatók – például a „lakossági elégedettség” vagy a rendőrség iránti bizalom – objektív mérhetősége felé tették tudományos igényű lépéseket. A 90-es évekkel bezárólag a rendészet utilitarista hatékonysági narratívái mellett egyre markánsabban formálódik az igény a „legitim rendőri működés” és a társadalmi egyenlőséget megjelenítő elemek beszámításának irányába.

Ezen túlmenően jelentős kutatási felismerés, hogy a területi egységekre vetített szociokulturális és bűnözésföldrajzi különbségek megjelenítése nélkül korrekt és validált eredmény nem képezhető. A hatékony működés és a fenntartható bizalom szint biztosítása érdekében olyan mérési és értékelési rendszer kialakítása és folyamatos működtetése szükséges, amely meghatározott területekre fókuszálva visszacsatolást ad a rendőrség hatékonyságának tartalmi elemeiről és változásairól. Számos kutatást végeztek a világ minden táján, de különösen az angolszász országokban, hogy megértsék a kapcsolatot a rendőrségi működés és a közösség bizalma között. A kutatások kiinduló kérdése főleg arra irányult, hogy mivel és hogyan lehet javítani és befolyásolni a rendőrség iránti bizalmat egy, a média által nagymértékben uralt komplex demokráciában. Úgy, hogy tartósan és kiszámíthatóan biztosítani lehessen a rendőrség társadalmi elfogadottságának megfelelő szintjét. A rendészettudományon belül hazánkban a szervezeti és egyéni teljesítménymérés a kevésbé kutatott területek közé tartozik. A rendészeti felsőoktatásban és a doktori képzésben pedig nem jelenik meg az oktatott területek között, holott az ún. „statisztikai szemlélet” a rendőrségen szinte bármilyen beosztásban dolgozó számára félreérthetetlen jelentéssel bír, amit a szervezeti kultúrát erodáló egyik legfontosabb problémaként azonosítanak.

A kurzus során a hallgató megismerkedhetnek a szervezeti hatékonyságmérés legfontosabb fogalmaival, felépítésével, a rendőrség működését érintő helyével és szerepével. Ismertetésre kerül a szervezeti hatékonyság mérés rendszertani elhelyezkedése a rendészettudományon belül, illetve a rendőrség iránti bizalom és a legitim rendőri működés hatékonyságmérést érintő vetületei.

Nagy hangsúly kerül a hatékonyságmérés hazai történetére, és a jelenlegi szabályozására és különösen a nemzetközi jó gyakorlatokra.

A hallgatók részletes ismerteket szereznek a külföldön alkalmazott hatékonyságmérési módszerekről, elvekről és jellemző indikátorokról. A tantárgy oktató gyakorlatias szempontból közelíti meg a témát, olyan ismereteket kíván átadni, melyek a későbbi mindennapi rendészeti munka során is adaptálhatók.

A tantárgy tematikája:

- A büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának konceptuális kérdései

Tantárgyi leírás

Az előadássorozatban feldolgozásra kerülnek a bűnözéskontroll és a rendőrség viszonyának legfontosabb fogalmai, melyek nélkülözhetetlenek a tárgy megismeréséhez. Megismeri a hallgató, a rendszerelméleti megközelítést és az egyes modelleket a büntető igazságszolgáltatásban, megértik a hatékonyság fogalmának igazságszolgáltatási interpretációit, így a hatékonyság mint a rendszer és a környezet egyensúlyának megközelítésére. Képet kapnak a bűnüldözés büntető igazságszolgáltatásban elfoglalt szerepéről, az eredményesség és a hatékonyság bűnüldözési megközelítéséről. Ugyancsak az első előadássorozat részeként szerez a hallgató ismereteket arról, hogy mit jelenet a hatékonyság és az eredményesség a bűnüldözésben, illetve milyen anomáliákat hordoz a bűnügyi statisztika, amelyek az output adatok alapján mutatja a szervezet eredményességét. Tisztázásra kerülnek a hatékonysági kritériumok is a rendőrség esetében.

- A rendőrség teljesítmény- és hatékonyságmérésének elméleti alapvetései
A második előadássorozatban elkülönítésre kerül a teljesítmény és a hatékonyságmérés, vagyis a szervezet teljesítménymérését befolyásoló elemek és az egyéni teljesítményt érintő tényezők köre. Ismertetésre kerül a statisztikai szemlélet és a teljesítménymérés összekapcsolásának objektivitás-csapdái, továbbá a relatív hatékonyságmérés szemléltetésének előfeltételei. Ebben az előadásrészben kerül ismertetésre a lakossági bizalmat meghatározó indikátorok rendszere, illetve elkülönítésre kerül a minőségi és mennyiségi indikátorok köre.
- A rendőrség irányítási modelljei: a tekintélyelvű rendőrségtől a társalomba integrált rendőrséig
A harmadik előadássorozatban a hallgatók megismerkedhetnek az egyes rendőrségi szervezeti modellekkel, abból a perspektívából, hogy ezek milyen elvek szerint működnek, milyen társadalmi, politikai rendszerbe integrálódnak, továbbá milyen célokat követnek és stratégiát alkalmaznak azok elérésére. Ennek során bemutatásra kerül a tekintélyelvű rendőrség, a közösségi rendőrség, a represszív rendőrség, a hotspot rendőrségi modell, a bizalomépítő rendőrség stb. Az előadássorozat keretében a centralizált és a decentralizált rendőrségi modellek előnyei és hátrányai kerülnek megfogalmazásra és ismertetésre a korábbi előadáson ismertetett hatékonysági kritériumok tükrében. Az egyes modellek ismertetése során a hallgatóknak is lehetősége nyílik kiselőadások formájában megosztani a témához kapcsolódó személyes tapasztalataikat
- A rendőrség hatékonyságmérése a nemzetközi irodalomban, különös tekintettel a bizalom és a legitim működés szerepére
Az előadássorozatban a hallgatók megismerkedhetnek a legfontosabb szervezeti és hatékonyságmérési kutatások eredményeivel, és a kutatási irányokkal és módszertannal. Fogalmilag tisztázásra kerül az eljárási igazságosság jelentése és értelmezése és a mérésére vonatkozó gyakorlati tapasztalatok, továbbá a legitim rendőri működés fogalma, lényege és kapcsolata az procedurális igazságossággal.
- A bűnözésföldrajzi tényezők jelentősége a szervezeti hatékonyság értékelésében.
Teljes körben bemutatásra kerül a rendőrség hatékonyságmérésének gyakorlata Angliában és Walesben, különös tekintettel a legitimitásra. A hallgatóknak lehetősége nyílik ebben a blokkban is kiselőadások tartására. Leginkább javaslatok fogalmazhatnak meg a külföldön alkalmazott minták, elvek alapján olyan hatékonyságmérési módszerek kidolgozására, amelyek jelentős mértékben hozzájárulhatnak a szervezeti kultúra javításához és a rendőri szervezet teljesítményének növekedéséhez.
- A magyar rendőrség hatékonyság és teljesítményértékelésének múltja, jelene és kapcsolata az életpálya modellel
Ebben az előadássorozatban a magyar rendőrség szervezeti és egyéni teljesítményértékelésének történetét tekintjük át a 80-as és a 90-es évektől, továbbá mindazokat a kutatásokat, amelyek megjelentek a körben, de nem nyertek gyakorlati alkalmazást. Ismertetésre kerül a jelenleg hatályos normák szerinti rendőrségi szervezeti és egyéni teljesítményértékelés rendszere, továbbá az alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok, illetve a rendszert érintő kritikák. Bemutatásra kerül a relatív hatékonyság mérésének módszere,

Irodalom:

Tantárgyi leírás

Kötelező:

- Farkas Ákos (2002): A falra akasztott nádpálca, avagy a büntető igazságszolgáltatás hatékonyságának korlátai. Osiris Kiadó, Budapest.
- Finszter Géza (2003): A rendészet elmélete. KJK-Kerszöv Kiadó, Budapest.
- Vári Vince (2015). A bűnüldözés relatív hatékonysága és a rendőrség. PhD-értekezés, Miskolci Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Doktori Iskola, Miskolc.
- Vári Vince (2016): A bűnüldözés relatív hatékonysága és a rendőrség. Studia Doctorandorum Alumnae: Válogatás a DOSz Alumni Osztály tagjainak doktori munkáiból. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest.
- Vári Vince (2014): Bűnügyi statisztika és a bűnüldöző szervezet teljesítményértékelése – avagy hatékony-e, ami „objektív”? In: Ádám Antal (szerk.): PhD Tanulmányok 13. PTE ÁJK Doktori Iskola, Pécs. 389–422.
- Vári Vince (2014): Bűnüldözési statisztika a hatékonyság tükrében. Magyar Rendészet, 2014/5. 131–148.

Ajánlott:

- Farkas Ákos (1998): A büntető igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának alapkérdései. In: GÖNCZÖL Katalin – KORINEK László – LÉVAI Miklós: Kriminológiai ismeretek – Bűnözés – Bűnözéskontroll. Corvina Kiadó, Budapest,
- Finszter Géza (2003): Rendészeti menedzsment. Magyar Rendészet, 2003/4., 20–33. o.
- Bradford, Ben – Quinton, Paul (2014): Self-legitimacy, police culture and support for democratic policing in an English constabulary. The British Journal of Criminology, 54/6. 1,023-1,046.
- Charbonneau, Etienne – Riccucci, Norma M. (2008): Beyond the usual suspects: An analysis of the performance measurement literature on social equity indicators in policing. Public Performance and Management Review, 31/4. 604–620.
- Collier, Paul M. (2006): In search of purpose and priorities: Police performance indicators in England and Wales. Public Money & Management, 26/3. 165–172.
- Feilzer, Martina Yvonne (2009): Not fit for purpose! The (ab-) use of the British Crime survey as a performance measure for individual police forces. Policing: A Journal of Policy and Practice, 3/2. 200–211.
- Maguire, Edward R. (2003): "Measuring the Performance of Law Enforcement Agencies." CALEA Update Magazine, issue 83. URL: <http://www.calea.org/calea-update-magazine/issue-83/measuring-performance-law-enforcement-agencies-part-1of-2-oart-article>
- Moore, Mark H. – Braga, Anthony A. (2004): Police performance measurement: A normative framework. Criminal Justice Ethics, 23/1. 3–19.
- Rogge, N. – Verschelde, M. (2013): „A composite index of citizen satisfaction with local police services”. Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 36/2. 238–262.

Tantárgyi leírás

A tantárgy címe:

A rendészet személyzete

A tantárgy oktatója:

Dr. Balla Zoltán PhD., egyetemi docens

Tantárgy kódja: RDIID03_SV0056

Kredit: 2

Rövid tárgyleírás:

A tárgy bemutatja tartalmában a közigazgatás rendészeti igazgatásának személyzetével szembeni elvárásokat, a hivatásos szerológálati jogviszonyt, mint különleges közszerológálati jogviszonyt.

A tantárgy tematikája:

- A közigazgatás szervezetrendszere és annak személyzete, a rendészeti szervek sajátos állománya
- A közigazgatás és a rendészeti személyzettel kapcsolatos általános elvárások, a hatályos szabályozási rendszer bemutatása
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szerológálati jogviszonyáról szóló törvény felépítése, illeszkedése a magyar közszerféra személyzetének szabályozási rendszerébe
- A Hszt. általános rendelkezései, a szerológálati jogviszony alapelvei, a szerológálati viszony sajátos jellege
- A hivatásos állomány alapvető emberi jogainak törvényi korlátozása
- A szerológálati jogviszony létesítésének egyes szabályai, a kifogástalan életvitel ellenőrzése
- A szerológálati jogviszony módosítása, a vezénylések szabályozása, a szerológálati viszony szünetelése, a rendelkezési állomány
- A szerológálati jogviszony megszűnésének egyes esetei, a végkielégítés
- A szerológálati jogviszony tartalma, alkalmasság, összeférhetetlenség
- A fegyelmi felelősség, fenytések, a fegyelmi jogkör gyakorlása, a fegyelmi eljárás, jogorvoslatok
- A méltatlansági eljárás, a becsületbíróóság, a személyiségi jogok megsértésének következményei. Kártérítési szabályok
- A szerológálati panasz és a szerológálati jogvita. A bíróság előtti eljárás
- A Magyar Rendvédelmi Kar, a szakszervezet

Irodalom:

Kötelező:

- Finszter Géza: Rendészettan, Dialóg Campus, 2018.
- Balla Zoltán: A rendészet alapjai és egyes ágazatai, Dialóg Campus, 2017.
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szerológálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLIII. törvény és annak magyarázata

Ajánlott:

- Mayer – Shling, Jan-Hinrik: The Institutionalization of Political Discretion in Postcommunist Civil Service Systems. The Case of Hungary. Public Administration, 2006. 693 – 716. o.
- Peters, Guy B – Pierre, Jon (eds): Politicians. Buseaucrats and Administrative Reform. London, 2001.
- Közigazgatási jog, általános rész, IV. kiadás
- Szerk.: Fazekas Marianna, ELTE Eötvös Kiadó, 2019. 333-372. o.
- Finszter Géza: A rendészeti menedzsment, Rendvédelmi Füzetek, 2004/6, 19-29. o.
- Közszerológálati jog NKE, Bp, 2015. Szerk.: György István, Hazafi Zoltán